

Sauga ir sveikata darbe rūpi kiekvienam

Tai naudinga Jums
Tai naudinga verslui

Rizikos vertinimo pagrindai

Rizikos valdymas
Sveikatos apsauga
Verslo gerinimas

Geresnės darbo vietos visiems

Europos saugos
ir sveikatos darbe
agentūra

VALSTYBINĖ
DARBO
INSPEKCIJA

Sauga ir sveikata darbe rūpi kiekvienam

**Tai naudinga Jums
Tai naudinga verslui**

Turinys

I DALIS: PRADINĖ INFORMACIJA		
Kas yra pavojus? Kas yra rizika?	4	
Kodėl aš turiu atlikti rizikos vertinimą?	4	
Kaip aš galiu atlikti rizikos vertinimą?	4	
Kaip aš turiu naudotis parankine priemone?	5	
II DALIS: RIZIKOS VERTINIMAS – BENDRIEJI DALYKAI		
1 Žingsnis: Kokią informaciją aš turiu surinkti?	6	
Kaip aš galiu surinkti šią informaciją?	6	
2 Žingsnis: Kaip aš galiu nustatyti pavojus?	7	
KONTROLINIS SĄRAŠAS – BENDRIEJI DALYKAI	8	
3 Žingsnis: Kaip aš galiu įvertinti dėl pavojų kylančią riziką?	9	
4 Žingsnis: Kaip aš galiu planuoti dėl pavojų kylančios rizikos pašalinimo ar sumažinimo veiksmus?	10	
5 Žingsnis: Kaip aš turiu dokumentuoti savo rizikos vertinimą?	10	
RIZIKOS VERTINIMO LAPAS	11	
		III DALIS: PAVOJŲ IDENTIFIKAVIMAS IR PREVENCINIŲ PRIEMONIŲ PARINKIMAS – BENDRIEJI DALYKAI
		Anketa Nr. 1: Nelygūs arba slidūs plokšti paviršiai
		12
		Anketa Nr. 2: Judančios transporto priemonės ir mašinos
		13
		Anketa Nr. 3: Judančios mašinų dalys
		14
		Anketa Nr. 4: Elektros įrenginiai ir įranga
		15
		Anketa Nr. 5: Gaisras
		16
		Anketa Nr. 6: Sprogimas
		18
		Anketa Nr. 7: Cheminės medžiagos
		20
		Anketa Nr. 8: Triukšmas
		22
		Anketa Nr. 9: Vibracija
		23
		Anketa Nr. 10: Apšvietimas
		24
		Anketa Nr. 11: Stresas darbe
		26
		IV DALIS: PAVOJŲ IDENTIFIKAVIMAS IR PREVENCINIŲ PRIEMONIŲ PARINKIMAS – ATSKIRIEMS VEIKLOS SEKTORIAMS IR DARBAMS
		Darbas biure
		30
		Statyba
		33
		Maisto produktų perdirbimas
		36
		Medienos apdirbimas
		38
		Automobilių remontas
		40
		Žemės ūkis
		43
		Mažo masto paviršinė kasyba
		49

Informacija: <http://hwi.osha.europa.eu>

Daugiau specifinių šio sektoriaus kontrolinių klausimų sąrašų galite rasti:
<http://hwi.osha.europa.eu>

I DALIS: Pradinė informacija

Kas yra pavojus?
Kas yra rizika?

Pavojus yra bet kas, kas gali padaryti žalą. Pavojai gali paveikti žmones, turtą, procesus bei sukelti nelaimingus atsitikimus ir susirgimus, darbingumo netekimą, mašinų gedimus ir kt.

Profesinė rizika yra sužalojimo ar ligos, atsirandančios veikiant pavojui, tikimybė ir sunkumas.

Kodėl aš turiu atlikti rizikos vertinimą?

Pagrindinis profesinės rizikos vertinimo tikslas yra apsaugoti darbuotojų sveikatą ir užtikrinti jų saugą. Rizikos vertinimas padeda sumažinti pakenkimo darbuotojams aplinkai dėl darbinės veiklos galimybę. Jis taip pat padeda išlaikyti jūsų firmos konkurencingumą ir efektyvų darbą.

Pagal darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymą kiekvienas darbdavys turi reguliariai atlikti rizikos vertinimą.

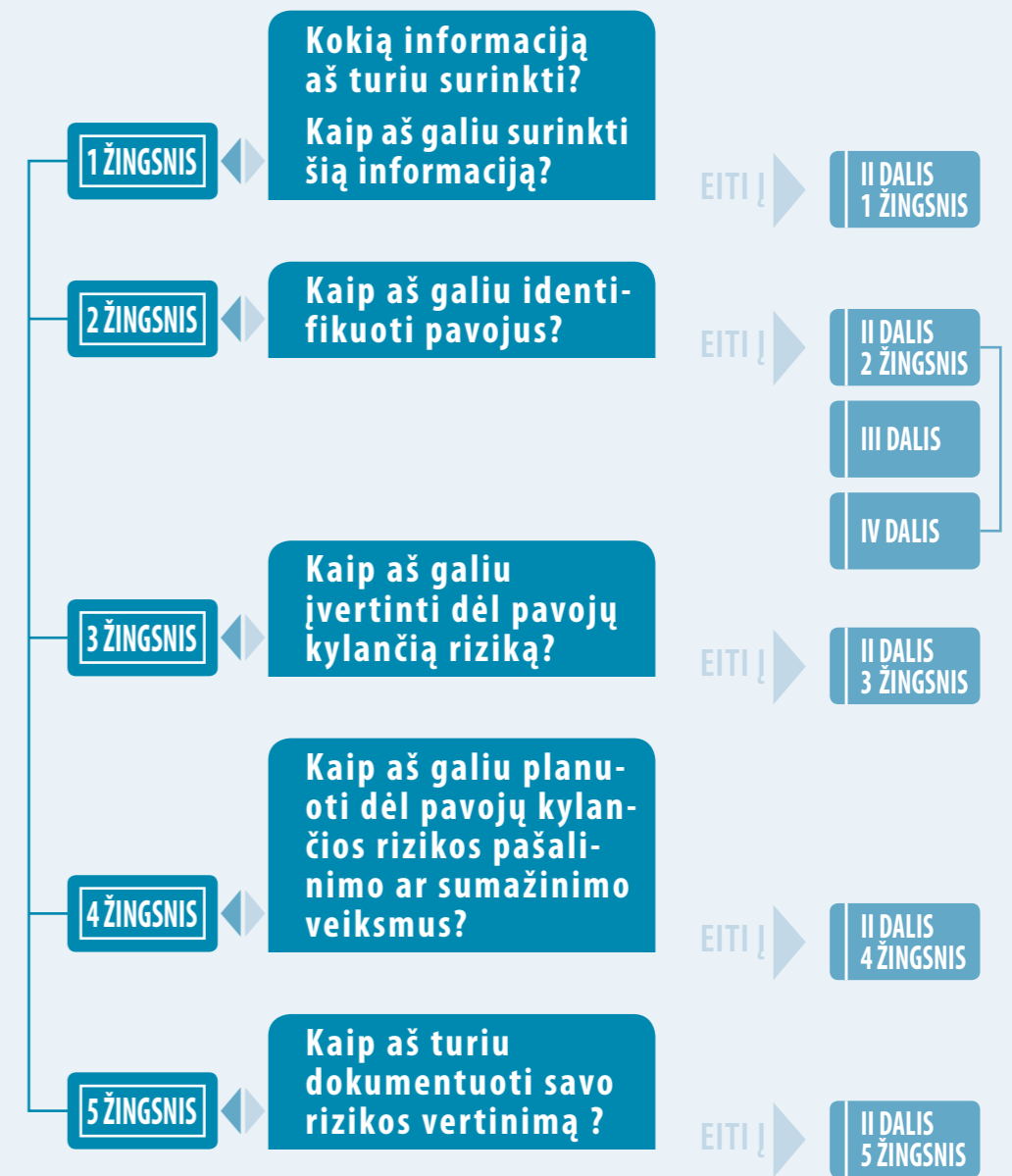
Kaip aš galiu atlikti rizikos vertinimą?

Rizika darbo vietoje gali būti įvertinta žengiant 5 paprastus žingsnius, kurie pateikti žemiau.

ŠI PARANKINĖ PRIEMONĖ PADĖS JUMS PRAEITI VISUS ŽINGSNIUS IR ATLIKTI BEI DOKUMENTUOTI RIZIKOS VERTINIMĄ

Kaip aš turiu naudotis parankine priemone?

II DALIS: Rizikos vertinimas – bendrieji dalykai

1 ŽINGSNIS

Kokią informaciją aš turiu surinkti?

Norėdami įvertinti profesinę riziką darbo vietoje jūs turite žinoti:

- darbo vietų išsidėstymą ir (arba) kur kokie darbai vykdomi;
- kas dirba darbo vietoje: ypač atkreipkite dėmesį į tuos, kam profesinė rizika gali būti didesnė, tokius kaip nėščios moterys, jauni darbuotojai ar darbuotojai su negalia. Taip pat prisiminkite darbuotojus, dirbančius ne visą darbo dieną, subrangovus ir lankytojus bei darbuotojus, dirbančius už įmonės ribų (įskaitant vairuotojus, besilankančius pas klientus ar pirkėjus ir kt.);
- naudojamą darbo įrangą, medžiagas ir technologinį procesą;
- atliekamas užduotis (pvz., kaip ir kiek laiko jos yra vykdomos);
- jau nustatytus pavojus ir jų šaltinius;
- galimas pasekmes dėl esamų pavojų;
- naudojamas apsaugines priemones;
- užregistruotus nelaimingus atsitikimus, profesines ligas ir kitus sveikatos sutrikimus;
- teisinius ir kitus reikalavimus, susijusius su darbo vieta

Kaip aš galiu surinkti šią informaciją?

Informaciją jūs galite surinkti pasinaudodami tokiais šaltiniais:

- darbo vietoje naudojamos įrangos, medžiagų ar preparatų techniniai duomenys;
- technologijų aprašymai ir naudojimosi instrukcijos;
- kenksmingų ar pavojingų bei apsunkinančių veiksnių matavimo darbo vietoje rezultatai;
- nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų tyrimo aktai;
- cheminių medžiagų ir preparatų specifikacijos;
- taisyklės ir techniniai standartai;
- mokslinė ir techninė literatūra.

Informaciją taip pat galima gauti:

- stebint darbo aplinką;
- stebint darbo vietoje atliekamus darbus;
- stebint už darbovietės ribų atliekamus darbus;
- kalbant su darbuotojais;
- stebint išorinius veiksnius, galinčius turėti įtakos darbo vietai (pvz., trečiųjų šalių atliekami darbai, oro sąlygos).

2 ŽINGSNIS

Kaip aš galiu identifikuoti pavojus?

Norėdami identifikuoti pavojus darbo vietoje pasinaudokite BENDRŲJŲ DALYKŲ KONTROLINIŲ SĄRAŠŲ ir:

- jei žinote, kad pavojus yra ► pažymėkite „TAIP“
- jei žinote, kad pavojaus nėra ► pažymėkite „NE“
- jei nesate tikras, kad pavojus yra: pasinaudokite PAVOJAUS IDENTIFIKAVIMO KONTROLINIŲ SĄRAŠŲ, nurodytu 5-je skiltyje
- jei BENDRŲJŲ DALYKŲ KONTROLINIO SĄRAŠO (Anketos) 5-je skiltyje nenurodytas specifinio pavojaus kontrolinis sąrašas, daugiau informacijos galite ieškoti Europos Agentūros ar šalies Interneto (<http://hwi.osha.europa.eu>) tinklalapiuose arba kreiptis pagalbos į vietinį darbuotojų saugos ir sveikatos konsultantą

Mes taip pat pateikiame kontrolinius sąrašus (anketas) šioms specifinėms veiklos rūšims:

- darbas biure
- statyba
- automobilių remontas
- maisto produktų perdirbimas
- medienos apdirbimas
- žemės ūkis
- mažo masto paviršinė kasyba

Jei jūs dirbate vienoje iš šių veiklos sričių, pasinaudokite IV DALIES specifinių pavojų kontroliniu sąrašu (anketa).

**RIZIKOS VERTINIMAS TURI
BŪTI ATLIEKAMAS AKTYVIAI
DALYVAUJANT VISIEMS
DARBUOTOJAMS.**

3 ŽINGSNIS

Kontrolinis sąrašas – bendrieji dalykai

Nr.	Pavojus	TAIP	NE	Nežinau: <small>pasinaudokite specifinio pavojaus kontroliniu sąrašu:</small>
1	2	3	4	5
1.	Nelygūs ir slidūs paviršiai (kurie gali būti paslydimo, suklupimo ar kritimo ir kt. priežastimi)	☐	☐	III Dalis – 1
2.	Judančios transporto priemonės ir mašinos	☐	☐	III Dalis – 2
3.	Judančios mašinų dalys	☐	☐	III Dalis – 3
4.	Objektai ir dalys su pavojingais paviršiais (aštriais, šurkščiais ir kt.)	☐	☐	
5.	Karšti ar šalti paviršiai, medžiagos ir kt.	☐	☐	
6.	Darbo vietos aukštyje ir lipimo priemonės (kurie gali būti kritimo iš aukščio priežastimi)	☐	☐	
7.	Rankiniai įrankiai	☐	☐	
8.	Didelis slėgis	☐	☐	
9.	Elektros įranga ir įrenginiai	☐	☐	III Dalis – 4
10.	Gaisras	☐	☐	III Dalis – 5
11.	Sprogimas	☐	☐	III Dalis – 6
12.	Cheminės medžiagos (įskaitant dulkes) ore	☐	☐	III Dalis – 7
13.	Triukšmas	☐	☐	III Dalis – 8
14.	Rankas veikianti vibracija	☐	☐	III Dalis – 9
15.	Visą kūną veikianti vibracija	☐	☐	III Dalis – 9
16.	Apšvietimas	☐	☐	III Dalis – 10
17.	Ultravioletiniai spinduliai, infraraudonieji spinduliai, lazerio spinduliai, mikrobangos	☐	☐	
18.	Elektromagnetiniai laukai	☐	☐	
19.	Karštas ir šaltas klimatas	☐	☐	
20.	Krovinių kėlimas ir nešimas	☐	☐	
21.	Darbas nepatogioje pozijoje	☐	☐	
22.	Biologiniai veiksniai (virusai, parazitai, pelėsiai, bakterijos)	☐	☐	
23.	Įtampa, smurtas, priekabiavimas (mobingas)	☐	☐	
24.	Kiti: nurodykite žemiau ir pažymėkite „TAIP“	☐	☐	

Kaip aš galiu įvertinti dėl pavojaus kylančią riziką?

A. Kiekvienam identifikuotam pavojui:

Atsižvelgdami į žalos, kurią gali sukelti pavojus, tikimybę ir sunkumą, nuspręskite, ar rizika yra maža, vidutinė ar didelė.

Spręsdami naudokitės žemiau pateikta lentele.

Tikimybė	Pasekmių sunkumas		
	Nedidelė žala	Vidutinio dydžio žala	Labai didelė žala
Labai netikėtina	Maža (1)	Maža (1)	Vidutinė (2)
Tikėtina	Maža (1)	Vidutinė (2)	Didelė (3)
Labai tikėtina	Vidutinė (2)	Didelė (3)	Didelė (3)

- Labai netikėtina: neturi pasireikšti per visą darbuotojo profesinę karjerą
- Tikėtinas pavojus: gali pasireikšti tik nedaug kartų per visą darbuotojo profesinę karjerą
- Labai tikėtina: gali pasireikšti ne kartą per visą darbuotojo profesinę karjerą
- Mažai žalingos: nelaimingi atsitikimai ir ligos, nesukeliantys ilgai trunkančių negalavimų (tokių, kaip nedidelės žaizdos, akių sudirginimas, galvos skausmas ir kt.)
- Vidutiniškai žalingos: nelaimingi atsitikimai ir ligos, sukiantys nedidelius, bet ilgalaikius ar nuolatos pasikartojančius negalavimus (tokius, kaip žaizdos, nesudėtingi lūžiai, 2-ojo laipsnio nudegimai ribotame kūno plote, odos alergija ir kt.)
- Labai žalingos: nelaimingi atsitikimai ir ligos sukiantys rimtus ir nuolatinius negalavimus ir/arba mirtį (pvz., galūnių amputacija, sudėtingi lūžiai, sąlygojantys negalią, vėžys, 3-io laipsnio arba 2-o laipsnio nudegimai dideliame kūno plote ir kt.)

B. Nuspręskite, ar dėl pavojaus kylanti rizika yra priimtina ar nepriimtina.

Bendrai:

- didelė rizika yra nepriimtina,
- maža ir vidutinė rizika yra priimtina.

Jei neįvykdyti teisės aktų reikalavimai, rizika yra nepriimtina!

Atminkite: Rizikos vertinimas visada turi būti atliekamas aktyviai dalyvaujant darbuotojams. Kai sprendžiama apie rizikos priimtumą, turėkite omenyje jų indėlį, ir atsižvelkite į lytį, amžių ir darbuotojo, kuriam atliekamas vertinimas, sveikatą.

4 ŽINGSNIS

Kaip aš galiu planuoti dėl pavojų kylančios rizikos pašalinimo ar sumažinimo veiksmus?

- Jei rizika yra didelė ir įvertinta kaip nepriimtina, nedelsiant reikia imtis veiksmų jai sumažinti.
- Jei rizika yra vidutinė ir įvertinta kaip priimtina, rekomenduojama planuoti rizikos lygio sumažinimo veiksmus.
- Jei rizika yra maža ir įvertinta kaip priimtina, būtina užtikrinti, kad rizika liktų tame pačiame lygyje.

Prevencinės ir apsauginės priemonės turi būti įgyvendinamos tokia pirmumo tvarka:

- Pašalinkite pavojų/riziką,
- Sumažinkite pavojų/riziką naudodami organizacines priemones,
- Sumažinkite pavojų/riziką naudodami kolektyvines apsaugines priemones,
- Sumažinkite pavojų/riziką naudodami atitinkamas asmenines apsaugines priemones.

Norėdami rasti priemonių, kuriomis galima sumažinti riziką, pavyzdžių, žiūrėkite III DALIES ir IV DALIES atskirų pavojų anketas.

5 ŽINGSNIS

Kaip aš turiu dokumentuoti savo rizikos vertinimą?

Kiekvienos vietos rizikos vertinimą jūs galite dokumentuoti, naudodamiesi žemiau pateiktu RIZIKOS VERTINIMO LAPU.

- Užrašykite pradinę informaciją: įmonės pavadinimas ir adresas, darbo vietas, kurioje buvo atliktas vertinimas, pavadinimas, darbo vietoje dirbančio(-ių) asmens(-ų) pavardė(-ės), vertinimo data ir vertinimą atliekančio(-ių) asmens(-ų) pavardė(-ės).
- RIZIKOS VERTINIMO LAPO 2 skiltyje užrašykite identifikuotus pavojus (tuos, ties kuriais KORTELEJE – BENDRIEJI DALYKAI pažymėjote „TAIP“).
- Kiekvienam identifikuotam pavojui:
  - 3 skiltyje užrašykite prevencines/apsaugines priemones, naudojamas apriboti dėl pavojaus kylančią riziką
  - 4 skiltyje užrašykite rizikos vertinimo rezultatus (pvz., didelė/nepriimtina)
  - 5 skiltyje užrašykite planuojamus rizikos sumažinimo veiksmus

Rizikos vertinimo lapas

Data: _____ Lapo Nr.: _____

Įmonės pavadinimas ir adresas

Rizikos vertinimą atliko: (asmenų pavardės)

Darbo vieta: (darbo vietos pavadinimas)

Darbuotojo pavardė: (darbo vietoje dirbančio(-ių) asmens(-ų) pavardė(-ės))

Nr.	PAVOJUS	NAUDOTOS PREVENCINĖS/ APSAUGINĖS PRIEMONĖS	RIZIKOS VERTINIMAS/NUSTATYMAS	PLANUOJAMI RIZIKOS SUMAŽINIMO VEIKSMAI
1	2	3	4	5

Asmens(-ų), atliekančių rizikos vertinimą, parašas(-ai)

Asmens(-ų), dirbančių darbo vietoje, parašas(-ai)

RIZIKOS VERTINIMO LAPAS

III DALIS: PAVOJŲ IDENTIFIKAVIMAS IR PREVENCINIŲ PRIEMONIŲ PARINKIMAS – BENDRIEJI DALYKAI

Anketa Nr. 1

PAVOJUS: NELYGŪS ARBA SLIDŪS PLOKŠTI PAVIRŠIAI

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

	TAIP	NE
1. Ar ant grindų yra nelygių plotų, nepritvirtintos apdailos, duobių, išlietų skysčių ir kt.?	☒	☐
2. Ar grindys kartais būna slidžios, pvz. kai jos būna drėgnos dėl valymo, išlietų skysčių (pvz., alyvos), lietaus ar purvo, ar dulkių, susidarančių darbo metu?	☒	☐
3. Ar yra slenksčių arba kitų grindų lygio pakitimų?	☒	☐
4. Ar ant grindų yra gulinčių laidų?	☒	☐
5. Ar darbuotojai gali pargriūti arba paslysti dėl netinkamos avalynės?	☒	☐
6. Ar palaikoma grindų švara?	☐	☒
7. Ar apie darbo zonas yra paliktų kokių nors kliūčių arba objektų (išskyrus tuos, kurių negalima pašalinti)?	☒	☐
8. Ar kliūtys, kurių negalima pašalinti, yra paženklintos?	☐	☒
9. Ar visi praėjimai tinkamai paženklinti?	☐	☒
10. Ar grindų ir judėjimo maršrutų apšvietimas yra tinkamas?	☐	☒

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

- Priežiūra parenkant grindis, ypač kai jos gali sudrekti arba pasidengti dulkelėmis darbo metu; palaikyti sausą paviršių
- Jei reikia, slidžių paviršių apdorojimas chemikalais; tinkamų valymo metodų naudojimas
- Nuolatinis grindų ir praėjimų tikrinimas
- Duobių, įtrūkimų, susidėvėjusių kilimų ar dangų ir kt. pašalinimas; neužgriozdinti, laisvi praėjimai
- Slenksčių pašalinimas arba jų aukščių ribojimas; jų matomumo pagerinimas
- Darbuotojų aprūpinimas tinkama avalyne
- Tinkamo grindų ir praėjimų ženklavimo užtikrinimas
- Tinkamo grindų ir praėjimų apšvietimo užtikrinimas
- Įrangos išdėstymas taip, kad laidai nekirstų pėsčiųjų maršrutų; laidų apmavų naudojimas, saugiai tvirtinant juos prie paviršių
- Neslidžių ir lengvai valomų medžiagų grindims ir praėjimams naudojimas
- Patikimo skysčių nutekėjimo nuo grindų ir praėjimų paviršiaus užtikrinimas

PAVOJUS: JUDANČIOS TRANSPORTO PRIEMONĖS IR MAŠINOS

Anketa Nr. 2

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

	TAIP	NE
1. Ar būna atvejų, kai naudojamos sugedusios arba blogai veikiančios transporto priemonės?	☒	☐
2. Ar būna atvejų, kai transporto priemonės ir pakrovimo/iškrovimo įranga (pvz., krovinis transportas, keltuvas, pakėlimo platformos) yra perkraunamos?	☒	☐
3. Ar iš transporto maršrutų pašalintos kliūtys?	☐	☒
4. Ar transporto maršrutuose sumažėjęs matomumas?	☒	☐
5. Ar būna atvejų, kai transporto priemonėmis naudojasi pašaliniai asmenys?	☒	☐
6. Ar visada užtikrinama tinkama krovinių sauga?	☐	☒
7. Ar būna atvejų, kai vairuotojo matomumo laukas sumažėja dėl didelių krovinių?	☒	☐

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

- Užtikrinimas, kad transporto priemonės atitiktų atliekamus darbus
- Atitinkamai sertifikuotos/licencijuotos darbo įrangos naudojimas
- Darbo įrangos naudojimas vadovaujantis gamintojo informacija ir nurodymais
- Nuolatinis darbo įrangos techninių apžiūrų atlikimas
- Tinkamo transporto maršrutų ženklavimo ir tvarkos palaikymo užtikrinimas
- Pakankamai plačių judėjimo kelių, eliminuojant blogo matomumo vietas, įrengimas
- Krovinių saugos užtikrinimas
- Atitinkamo darbuotojų mokymo užtikrinimas
- Savaeigių transporto priemonių nenumatyto paleidimo saugos priemonių įrengimas

Anketa Nr. 3

PAVOJUS: JUDANČIOS MAŠINŲ DALYS

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

	TAIP	NE
1. Ar mašinos yra pavojingų judančių dalių (įskaitant pagalbines dalis) be apsaugų?	☒	☐
2. Ar mašinos apsaugai pakankamai apsaugo darbuotojo plaštakas, rankas ar kitas kūno dalis nuo sąlyčio su pavojingomis judančiomis dalimis?	☐	☒
3. Ar visi mašinų apsaugai gerai pritvirtinti ir negali būti lengvai pašalinti?	☐	☒
4. Ar gali koks nors objektas nukristi ant judančių mašinos dalių?	☒	☐
5. Ar apsaugai padaro mašinos valdymą nepatogiu ir apsunkina jį?	☒	☐
6. Ar mašina gali būti sutepta nepašalinant apsaugų?	☐	☒
7. Ar yra galimybė pašalinti apsaugas, nesustabdžius pavojingų judesių?	☒	☐
8. Ar yra neapsaugotų krumpliaračių, krumplių, skriemulių arba smagračių?	☒	☐
9. Ar yra atvirų diržinių ar grandininių pavarų?	☒	☐
10. Ar yra atvirų laikiklių grupių, kaiščių kreipiamųjų, riebokšnių ir kt.?	☒	☐
11. Ar operatorius lengvai pasiekia įjungimo ir išjungimo pultą?	☐	☒
12. Ar vienu pultu naudojasi daugiau kaip vienas operatorius?	☒	☐

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

- Užtikrinimas, kad mašinas valdytų apmokyti ir įgalioti darbuotojai
- Užtikrinimas, kad visi atitinkami apsaugai būtų savo vietose ir gerai veiktų
- Plakatų ir ženklų naudojimas priminimui, kad darbuotojai turi naudoti apsaugas
- Užtikrinimas, kad paleidžiant mašiną, visi reikalingi apsaugai būtų savo vietose
- Užtikrinimas, kad zona apie mašiną būtų švari, laisva ir be kliūčių
- Pakankamos erdvės laisvam darbuotojo judėjimui užtikrinimas
- Aprūpinimas atitinkamomis asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis
- Tinkamo mašinos ir jos aplinkos apšvietimo užtikrinimas
- Aiškios įspėjimo informacijos sistemos, siekiant užkirsti kelią atsitiktiniam sugedusių mašinų paleidimui, įgyvendinimas
- Užtikrinimas, kad mašinos būtų tinkamai prižiūrimos ir nedelsiant šalinami jų defektai
- Pakankamos erdvės tarp judančių mašinos dalių ir nejudančių dalių šalia mašinos užtikrinimas

PAVOJUS: ELEKTROS ĮRENGINIAI IR ĮRANGA

Anketa Nr. 4

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

	TAIP	NE
1. Ar jūs esate tikri, kad visi saugos įtaisai ir jungikliai yra savo vietose ir gerai veikia?	☐	☒
2. Ar yra pažeistos elektros linijos izoliacijos (pvz., įtrūkimų ar atvirų laidų)?	☒	☐
3. Ar yra pažeistų elektros įrangos korpusų arba korpusai neapsaugoti nuo neleistino prisartimo?	☒	☐
4. Ar yra elektros įrangos korpusų be IEC – 60417-5036 ženklo (juodas žaibas geltoname fone juodo trikampio viduje)?	☒	☐
5. Ar yra pažeistų kištukų arba jų lizdų?	☒	☐
6. Ar yra kokios nors galimybės netinkamai panaudoti elektros įrenginį?	☒	☐
7. Ar yra galimybė naudoti drėgną elektros įrenginį arba naudoti elektros įrenginį, kai rankos arba drabužiai yra drėgni?	☒	☐
8. Ar yra galimybė dirbti pavojingai arti elektros sistemų?	☒	☐
9. Ar šalia darbo zonų yra dalių, turinčių elektros įtampą?	☒	☐
10. Ar yra neprijungtų prie žeminimo sistemos elektrai laidžių dalių?	☒	☐
11. Ar yra elektrostatiinių krūvių (tokių, kaip pilant degalus)?	☒	☐

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

- Vizualinė apžiūra prieš darbą tikrinant, ar nėra defektų
- Užtikrinimas, kad elektros specialistai reguliariai patikrintų įrangą
- Įrangos su EC ženklinimu naudojimas
- Įrangos gedimo ar defekto atveju: neatidėliotinas elektros srovės išjungimas ir kištuko šakutės ištraukimas bei pranešimas apie gedimą
- Užtikrinimas, kad defektus šalintų elektros specialistas
- Tinkamo tipo įrangos parinkimas (tokia, kaip IP apsaugos tipo, mechaninė apsauga ir kt.)
- Darbų atlikimas vadovaujantis instrukcijomis
- Elektros energijos linijų išjungimas
- Kėlimo įrangos darbo zonų apribojimas
- Reguliarus elektros įrangos tikrinimas prieš pradėdant darbą po jos remonto
- Žeminimo naudojimas

Anketa Nr. 5

PAVOJUS: GAISRAS

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu ●

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

	TAIP	NE
1. Ar jūs naudojate oksiduojančias ir degias medžiagas, tokias, kaip dažai, apdailos medžiagos, klėjai ir tirpikliai?	☒	☐
2. Ar jūs laikote oksiduojančias ir degias medžiagas vėdinamose patalpose?	☐	☒
3. Ar jūs turite naudojamų pavojingų cheminių preparatų saugos duomenų lapus?	☐	☒
4. Ar yra užsidegimo šaltinių (pvz., atvira ugnis, elektros įranga, elektrostatiniai krūviai ar aukšta temperatūra)?	☒	☐
5. Ar gaisro atžvilgiu pavojingos zonos tinkamai paženklintos?	☐	☒
6. Ar darbuotojai, dirbantys su lengvai užsiliepsnojančiomis ar degiomis medžiagomis, reguliariai informuojami apie šių medžiagų pavojingas savybes?	☐	☒
7. Ar pirminės gaisro gesinimo priemonės yra atitinkamos ir savo vietoje?	☐	☒
8. Ar pirminės gaisro gesinimo priemonės tinkamos naudoti ir reguliariai prižiūrimos?	☐	☒
9. Ar pirminės gaisro gesinimo priemonės lengvai pasiekiamos?	☐	☒
10. Ar yra evakuacijos planai?	☐	☒
11. Ar yra paženklinti evakuacijos maršrutai?	☐	☒
12. Ar yra gaisro pavojaus signalizacija?	☐	☒
13. Ar vykdomos gaisro gesinimo ir pavojaus skelbimo pratybos?	☐	☒
14. Ar vykdomi gaisrų gesinimo mokymai?	☐	☒

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

- Tinkamas lengvai užsiliepsnojančių ir degių medžiagų sandėliavimas (pvz., neviršijant aukščiausios laikymo temperatūros)
- Lengvai užsiliepsnojančių ir degių medžiagų izoliavimas
- Užsidegimo šaltinių prevencija arba pašalinimas (įskaitant draudimą rūkyti)
- Degių medžiagų saugos duomenų lapų pateikimas
- Pavojingų zonų aptvėrimas
- Įsitikinimas, ar yra atitinkami leidimai darbui su atvira liepsna
- Aprūpinimas gesintuvais (turi būti parinkti pagal greitai užsiliepsnojančią medžiagą ir darbo vietos dydį)
- Elektros įrangos reguliarios patikros užtikrinimas
- Tinkamų pirminių gaisro gesinimo priemonių parinkimo užtikrinimas
- Pirminių gaisro gesinimo priemonių reguliarius tikrinimas ir priežiūra
- Gaisro pavojaus signalizacijos įrengimas
- Evakuacijos ir gelbėjimosi maršrutų ženklavimas ir užtikrinimas, kad jie būtų laisvi
- Darbuotojų mokymo užtikrinimas
- Veiksmų pavojaus atveju pratybų vykdymas

PASTABOMS ▶

Anketa Nr. 6

PAVOJUS: SPROGIMAS

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu ●

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atveju.

KLAUSIMAS

	TAIP	NE
1. Ar naudojate kokias nors sprogstamąsias medžiagas?	●	○
2. Ar jūs turite naudojamų sprogstamųjų medžiagų saugos duomenų lapus?	○	●
3. Ar sprogstamosios medžiagos tinkamai paženklintos?	○	●
4. Ar darbo metu susidaro sprogstamieji mišiniai (pvz., oro ir dujų – vandenilio ar metano, oro ir benzolo ar acetono garų, oro ir medžio dulkių)?	●	○
5. Ar yra zonų, kur yra sproginimo rizika (pvz., patalpos, kuriose laikomi dažai ar tirpikliai, degūs skysčiai ar dujos)?	●	○
6. Ar yra zonų, kur yra sproginimo rizika dėl užteršimo degiomis medžiagomis, padidėjusios sandėliavimo temperatūros ar per didelių medžiagų atsargų?	●	○
7. Ar dujų įranga yra uždaryta ir reguliariai tikrinama?	○	●
8. Ar tinkamai parinkta sproginimo atžvilgiu pavojingose zonose naudojama elektrinė įranga?	○	●
9. Ar sproginimo atžvilgiu pavojingose zonose yra ugnies šaltinių?	●	○
10. Ar sproginimo atžvilgiu pavojingose zonose yra aukštos temperatūros šaltinių?	●	○
11. Ar sproginimo atžvilgiu pavojingose zonose yra elektrostatiinių laukų?	●	○
12. Ar yra vėdinimo sistema, ar ji reguliariai tikrinama?	○	●
13. Ar sproginimo atžvilgiu pavojingos zonos yra paženklintos?	○	●
14. Ar jūs nuolat stebite sprogstamųjų medžiagų koncentraciją sproginimo atžvilgiu pavojingose zonose?	○	●
15. Ar reguliariai tikrinami stebėjimo įrenginiai?	○	●
16. Ar darbuotojai, naudojantys sprogstamąsias medžiagas arba preparatus, reguliariai informuojami apie jų pavojingas savybes?	○	●

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

- Ventiliacijos naudojimas ir koncentracijų stebėseną
- Visų sprogstamųjų medžiagų saugos duomenų lapų pateikimas
- Užsidegimo šaltinių prevencija arba pašalinimas
- Medžiagų, kurios sąlytyje su oru gali sudaryti sprogstamuosius mišinius, laikymas atokiai nuo atviros liepsnos, elektrinės įrangos, kibirkščių ir kt.
- Minimalaus medžiagų kiekio laikymas
- Draudimo tam tikras medžiagas sandėliuoti kartu paisymas
- Vengimas taršos ir iš originalios pakuotės paimtos medžiagos supylimo atgal į ją
- Pavojingų zonų aptvėrimas
- Sproginimo atžvilgiu pavojingų zonų ženklavimas
- Įsitikinimas, ar yra atitinkami leidimai darbu su atvira liepsna
- Evakuacijos ir gelbėjimosi maršrutų ženklavimas ir užtikrinimas, kad jie būtų laisvi
- Darbuotojų mokymas
- Veiksmų pavojaus atveju pratybų vykdymas

PASTABOMS ►

Anketa Nr. 7**PAVOJUS: CHEMINĖS MEDŽIAGOS**

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu ●

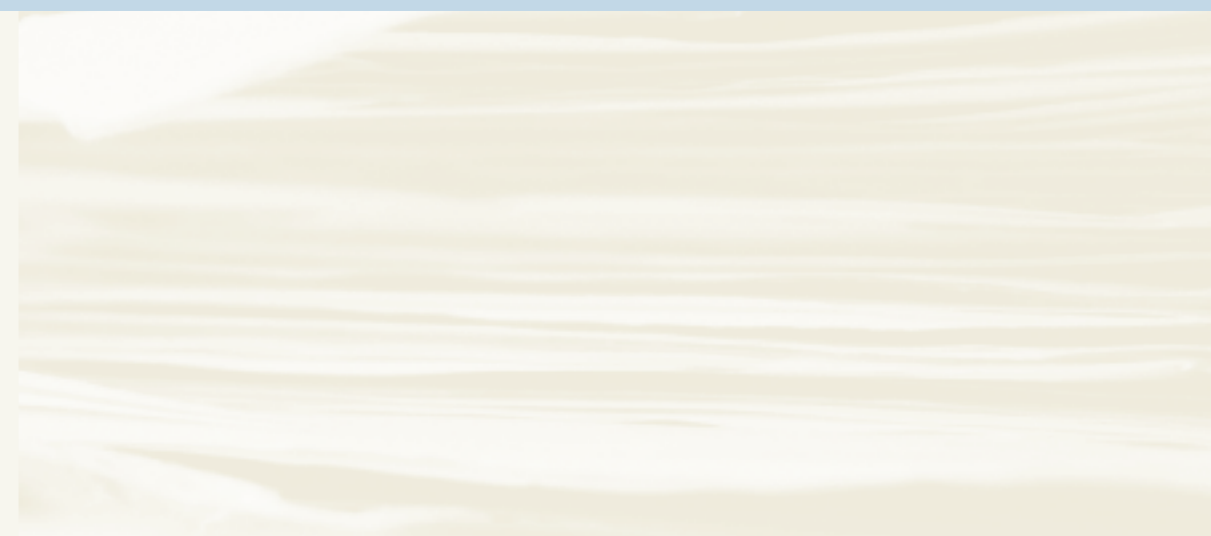
Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

	TAIP	NE
1. Ar jūs naudojate pavojingas chemines medžiagas (labai toksiškos, toksiškos, kenksmingos, esdinančios, dirginančios, jautrinančios, kancerogeninės, mutageninės, toksiškos reprodukcijai, sprogstamosios, oksiduojančios, ypač degios, labai degios ar degios)?	☒	☐
2. Ar jūs turite naudojamų pavojingų medžiagų saugos duomenų lapus?	☐	☒
3. Ar pavojingos medžiagos tinkamai paženklintos?	☐	☒
4. Ar pavojingos medžiagos tinkamai naudojamos?	☐	☒
5. Ar darbuotojai, naudojantys pavojingas medžiagas, reguliariai informuojami apie jų pavojingas savybes?	☐	☒
6. Ar jauni darbuotojai arba nėščios moterys dirba sąlytyje su kancerogeninėmis arba mutageninėmis medžiagomis?	☒	☐
7. Ar jūs užtikrinate medžiagų, kurioms yra nustatytos koncentracijų ribinės vertės, koncentracijos (darbo vietos ore) matavimą?	☐	☒
8. Ar cheminių medžiagų koncentracijos darbo vietos ore yra mažesnės negu nustatytos jų leistinos ribinės vertės?	☐	☒
9. Ar visose darbo vietose, kuriose naudojami chemikalai, įrengtos kolektyvinės apsaugos priemonės?	☐	☒
10. Ar reguliariai tikrinate ventiliacijos sistemas?	☐	☒
11. Ar darbuotojus, dirbančius su pavojingomis medžiagomis, aprūpinate asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis (pirštinės, apsauginiai akiniai ar veido skydeliai, puskaukės)?	☐	☒
12. Ar užtikrinate darbuotojų, dirbančių su pavojingomis medžiagomis, reguliarių sveikatos tikrinimą?	☐	☒
13. Ar vykdomas darbuotojų, dirbančių su kancerogeninėmis medžiagomis, specialusis sveikatos tikrinimas?	☐	☒
14. Ar visi darbuotojai išmokyti tinkamai naudoti pavojingas chemines medžiagas ir preparatus ir su jomis elgtis?	☐	☒

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

- Labai toksiškų medžiagų pakeitimas mažiau toksiškomis
- Jei įmanoma, kancerogeninių ir mutageninių medžiagų pašalinimas
- Automatizuotos pavojingų cheminių medžiagų tiekimo sistemos naudojimas
- Visų pavojingų cheminių medžiagų saugos duomenų lapų pateikimas
- Užtikrinimas, kad visos pavojingos cheminės medžiagos būtų tinkamai paženklintos
- Užtikrinimas, kad visos pavojingos cheminės medžiagos būtų tinkamai naudojamos
- Lengvai užsiliepsnojančių ir degių pavojingų cheminių medžiagų atskyrimas
- Pavojingų cheminių medžiagų koncentracijos matavimo ir stebėsenos užtikrinimas
- Tinkamų kolektyvinių apsaugos priemonių įrengimas
- Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis, užtikrinimas
- Nuolatinės ištraukiamosios vietinės ventiliacijos įrengimas visose darbo vietose, kur cheminių medžiagų koncentracija viršija nustatytas leistinas ribines vertes (traukos sistemos vietoms, kur yra, pvz., purškimas, dažymas, gruntavimas)
- Su chemikalais naudojamos įrangos reguliarius tikrinimas
- Reguliarus ištraukiamosios ventiliacijos sistemos tikrinimas ir valymas siekiant užtikrinti didžiausią jos efektyvumą
- Darbuotojų, dirbančių su pavojingomis medžiagomis, ypač su kancerogeninėmis ir mutageninėmis, reguliarius sveikatos tikrinimas
- Reguliarus darbuotojų mokymas apie pavojingų cheminių medžiagų keliamą riziką ir saugų darbą su jomis

PASTABOMS

Anketa Nr. 8

PAVOJUS: TRIUKŠMAS

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu ●

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

	TAIP	NE
1. Ar aukštas triukšmo lygis gali susidaryti dėl technologinio proceso (pvz., dėl metalo smūgio į metalą, variklių veikimo ir kt.)?	☒	☐
2. Ar aukštas triukšmo lygis gali susidaryti dėl aplinkos triukšmo, patenkančio į pastatus?	☒	☐
3. Ar darbo triukšmas trukdo girdėti pavojaus signalus?	☒	☐
4. Ar triukšmas yra toks didelis, kad jūs, norėdami susikalbėti, turite pakelti balsą?	☒	☐
5. Ar jūs nevalingai pakeliate balsą, kalbėdami su žmonėmis po to, kai išėjote iš savo darbo vietos?	☒	☐

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

- Darbuotojus veikiančio kasdienio triukšmo lygio (ekspozicijos) nustatymas; atitiktis norminiams reikalavimams patikra
- Inžinerinių triukšmo sklaidos mažinimo priemonių naudojimas (pvz., vibruojančių mašinų ir jų dalių izoliavimas nuo aplinkos, oro išleidimo sistemų garso slopintuvų įrengimas ir kt.)
- Triukšmo šaltinių perkėlimas toliau nuo darbuotojų
- Laiko, praleidžiamo triukšmo zonoje, ribojimas
- Skleidžiamą triukšmą mažinančių gaubtų įrengimas apie mašinas
- Užtvarų ir ekranų, stabdančių tiesioginį triukšmo sklaidimą, įrengimas
- Triukšmingų zonų identifikavimas ir jų paženklimas ženklais, nurodančiais būtinybę naudoti klausos apsaugos priemones
- Aprūpinimas atitinkamomis klausos apsaugos priemonėmis (konsultuojantis su darbuotojais ar jų atstovais)
- Klausos apsaugos priemonių naudojimo užtikrinimas
- Efektyvaus klausos apsaugos priemonių veikimo ir tinkamos priežiūros užtikrinimas
- Informavimas, instruktavimas ir mokymas
- Visų darbuotojų, kuriuos veikia aukšto lygio triukšmas, reguliarius klausos tikrinimas

PAVOJUS: VIBRACIJA

Anketa Nr. 9

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu ●

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

	TAIP	NE
1. Ar dirbami darbai (dažnai arba ilgą laiką), kai stovint ar sėdint gali būti jaučiama aiškiai suvokiama vibracija?	☒	☐
2. Ar dirbami darbai (dažnai arba ilgą laiką) naudojant rankinius elektros įrankius ir įrangą, kurie gali sukelti vibraciją?	☒	☐

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

- Darbuotojų asmeninio vibracijos veikimo lygio nustatymas; atitiktis norminiams reikalavimams patikra
- Darbo vietos (sėdynės, grindys) izoliavimas nuo vibracijos
- Įrangos ir įrankių, kurie kelia vibraciją, nenaudojimas
- Laiko dirbant su įranga, kuri kelia vibraciją, trumpinimas
- Tinkamų įrankių (su izoliuotomis ar mažo vibracijos poveikio rankenomis ir kt.) naudojimas ir jų tinkamos priežiūros užtikrinimas
- Įrangos ir įrankių naudojimas pagal instrukcijas
- Tinkamo mokymo ir informavimo užtikrinimas
- Aprūpinimas apsauginėmis pirštinėmis siekiant apsaugoti nuo per rankas perduodamos vibracijos
- Apsauginių pirštinių naudojimo ir tinkamos priežiūros užtikrinimas
- Šilumos darbe ir ypač rankų šilumos palaikymas; rankų pratimų atlikimas
- Aprūpinimas apsauginiais drabužiais, kad darbuotojams būtų šilta ir sausa
- Reguliarus sveikatos tikrinimas

Anketa Nr. 10

PAVOJUS: APŠVIETIMAS

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu ●

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

	TAIP	NE
1. Ar darbo vietos apšvietimas yra pakankamas, kad užduotys būtų atliekamos efektyviai ir tiksliai?	☐	☒
2. Ar užduoties vykdymo zonoje yra matomų šešėlių, kurie gali turėti įtakos darbo efektyvumui ir tikslumui?	☒	☐
3. Ar judėjimo zonose, koridoriuose, laiptinėse, sandėliavimo patalpose ir kt. yra pakankamas apšvietimas, kad būtų galima saugiai judėti ir pastebėti kliūtis (tokias, kaip duobės grindyse, ant grindų gulintys objektai, laiptai, slidūs ar aplieti paviršiai, platformos kraštas ir kt.)?	☐	☒
4. Ar gali ryški šviesa, spindintys paviršiai darbuotojams pabloginti objektų matomumą?	☒	☐
5. Ar yra darbuotojų skundų dėl blogo matomumo, akinančio ar netinkamo darbo vietos apšvietimo?	☒	☐
6. Ar matymo lauke yra pernelyg dideli kontrastai, galintys sukelti akių nuovargį ar nuolatinį poreikį joms adaptuotis?	☒	☐
7. Ar darbo zonoje yra atspindžių (tiesioginiai atspindžiai nuo poliruotų, šviesių ar blizgių paviršių), kurie gali pakeisti matomumą?	☒	☐
8. Ar apie darbo vietą yra daug skirtingai apšviestų zonų, kas gali sukelti regėjimo įtampą?	☒	☐
9. Ar esant dirbtiniam apšvietimui darbo aplinkos objektų ir žmonių odos spalva atrodo pakitusi?	☐	☒
10. Ar esant dirbtiniam apšvietimui galima atskirti saugos spalvas?	☐	☒
11. Ar darbuotojai mato šviesos mirgėjimą?	☒	☐
12. Ar esant dirbtiniam apšvietimui atrodo, kad veikiančių mašinų besisukančios dalys nejudą (t. y. stebimas stroboskopinis efektas)?	☒	☐

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

- Darbo vietos apšvietimo ir jo vienodumo užduoties vykdymo zonoje ir aplink ją periodinis matavimas
- Apšvietimo ir jo vienodumo judėjimo zonose, koridoriuose, laiptinėse ir kt. periodinis matavimas
- Apšvietimo projektuotojų, parengtų techninės priežiūros programų laikymasis, įskaitant: lempų keitimo dažnį ir kambarių valymo periodiškumą bei valymo metodus
- Apšvietimo projektavimo principų laikymasis: darbo vietų įrengimas, lempų tipas ir techninės sąlygos (galia, šviesos spalva ir spalvų skyrimo veiksnys), paviršių apdaila (atspindys, spalva, matinis ar blizgus)
- Papildomo vietinio ir kryptingo apšvietimo naudojimas darbo vietose, kur reikalingas aukštas apšvietimo lygis
- Netiesioginio ir vietinio apšvietimo naudojimas siekiant pašalinti šešėlius iš užduoties vykdymo zonos
- Blizgių paviršių nenaudojimas darbo vietose (stalai, kiti baldai ir kt.)
- Mirgėjimo ir stroboskopinio efekto pašalinimas
- Darbuotojų, kurių darbas susijęs su prastu apšvietimu, periodinė apklausa, naudojant parengtus klausimynus

PASTABOMS ▶

Anketa Nr. 11

PAVOJUS: STRESAS DARBE

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

DARBO REIKALAVIMAI

	TAIP	NE
Ar darbuotojai dirbdami nuolat arba kartais patiria didelę įtampą (greitas darbo tempas, trumpi terminai)?	☒	☐
Ar darbuotojai nuolat arba kartais dirba ilgas darbo valandas?	☒	☐
Ar darbo krūvis nuolat arba kartais yra labai didelis?	☒	☐
Ar išlaikoma pusiausvyra tarp darbo fizinių ir protinių reikalavimų ir darbuotojo sugebėjimų?	☐	☒
Ar darbas yra monotoniškas?	☒	☐
Ar yra fizikinių pavojingų veiksnių (triukšmas, temperatūra, cheminės medžiagos ir t. t.)	☒	☐
Ar darbuotojams yra aiškios jų tarnybinės pareigos?	☐	☒
Ar darbuotojams keliami tarpusavyje nesuderinami reikalavimai?	☒	☐
Ar darbuotojai yra socialiai atskirti nuo kitų darbuotojų, kai atlieka užduotis?	☒	☐

DARBO KONTROLĖ

Ar darbuotojai turi įtakos savo darbo metodams?	☐	☒
Ar darbuotojai turi įtakos dėl jų pačių darbo turinio?	☐	☒
Ar darbuotojai turi galimybę patys planuoti savo darbą, priimti sprendimus ir prisiimti atsakomybę?	☐	☒
Ar darbas padalintas taip, kad darbuotojai galėtų pasijusti prisidėję prie galutinio produkto?	☒	☐
Ar pamaininio darbo grafikas yra sudaromas iš anksto?	☐	☒
Ar pamaininio darbo grafikas sudaromas konsultuojantis su darbuotojais?	☐	☒
Ar darbo valandos yra nelankščios?	☒	☐

SOCIALINĖ ATMOSFERA

Ar socialinė atmosfera darbo vietoje yra prasta?	☒	☐
Ar skirtingos darbuotojų grupės mažai bendradarbiauja (pvz. skirtingi departamentai)?	☒	☐
Ar kyla konfliktai tarp atskirų darbuotojų ar darbuotojų grupių?	☒	☐
Ar darbo klausimai ir problemos tarp darbuotojų ir vadovų lieka neaptartos iki galo?	☒	☐
Ar darbuotojai labai konkuruoja tarpusavyje?	☒	☐
Ar pasitaiko bauginimo ar priekabiavimo atvejų?	☒	☐
Ar darbuotojams kyla smurto rizika iš visuomenės pusės (užgauliojimai, grasinimai ar fiziniai užpuolimai)?	☒	☐

KLAUSIMAS

PARAMA

	TAIP	NE
Ar darbuotojai turi savo vadovų ir kolegų paramą?	☐	☒
Ar darbuotojus pasiekia tiek teigiami, tiek neigiami atsiliepimai apie jų darbą?	☐	☒
Ar darbuotojams yra padėkoma ir atsilyginama už jų gerai atliktą darbą?	☐	☒
Ar naujiems darbuotojams rengiami atitinkami apmokymai jų darbo vietoje ir ar jie yra prižiūrimi?	☐	☒
Ar darbuotojai gauna paramą planuojant kokius nors pokyčius, arba kai kyla abejonių dėl įmonės ateities ir panašiai., siekiant sumažinti jų abejones ir nerimą?	☐	☒

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

DARBO REIKALAVIMAI

- Užtikrinti, kad darbuotojams apskritai, arba kai jie turi daugiausia darbo, būtų suteikti pakankami ištekliai.
- Organizuoti darbą taip, kad kiek įmanoma būtų išvengta didelių krūvių ir kliūčių.
- Iš anksto įspėti darbuotojus apie gamybos planus ir didžiausios apkrovos periodus.
- Stebėti darbo krūvį ir metodiškai tikrinti, kaip žmonės fiziškai ir psichologiškai susidoroja su dideliu darbo krūviu.
- Stengtis sumažinti viršvalandžius iki minimumo ir susitarti dėl jų kompensavimo formų po padidinto darbo krūvio periodų.
- Užtikrinti, kad darbuotojai turėtų pakankamai įgūdžių atlikti jiems skirtą darbą.
- Užtikrinti pusiausvyrą tarp darbuotojų gebėjimų ir darbo reikalavimų ir darbo krūvio.
- Užtikrinti darbuotojams sistemingus mokymus ir paramą, kad jie galėtų atlikti jiems skirtas užduotis.
- Skatinti darbuotojus nuolat tobulinti įgūdžius.
- Išplėsti užduočių apimtį, siekiant pajvairinti darbą. Įvesti darbo ar užduočių rotacijos sistemą.
- Užtikrinti, kad darbe kylantys pavojingi veiksniai būtų įvertinti ir imtasi prevencijos priemonių.
- Aiškiai ir konkrečiai apibrėžti darbuotojų vaidmenį, funkcijas ir atsakomybę.
- Organizuoti darbą taip, kad darbuotojai dirbtų bent su vienu iš kolegų. Lengvinti darbuotojų bendravimą socialiniu požiūriu darbe ir už jo ribų, pvz., teikti patalpas neoficialiems susitikimams, organizuoti socialinius renginius.

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

DARBO KONTROLĖ

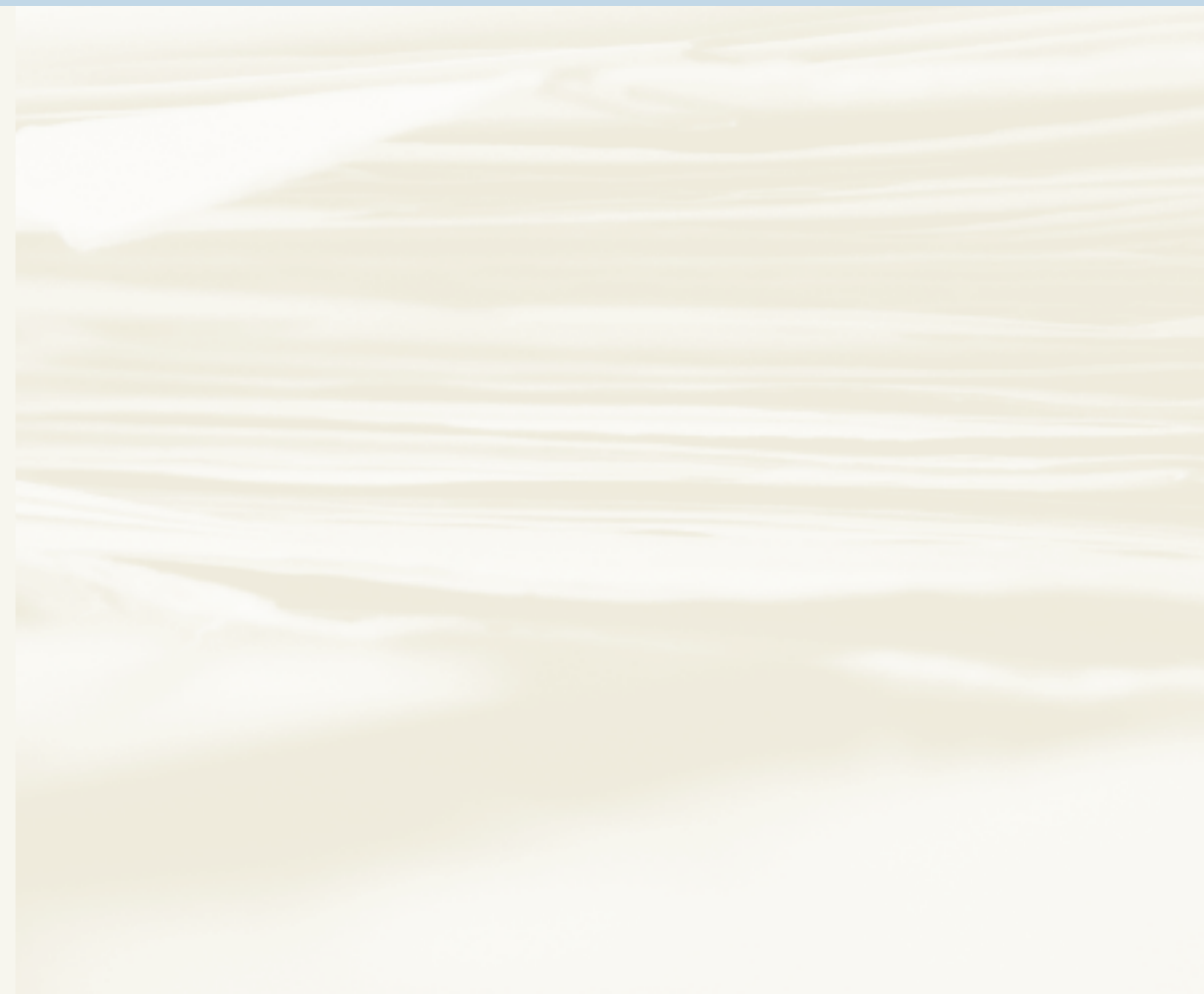
- Konsultuotis su darbuotojais ir jų atstovais dėl darbo organizavimo, turinio ir kiekio.
- Perduoti atsakomybę ir problemų sprendimą darbuotojams, pasitikėti jų sugebėjimais ir kompetencija.
- Stebėti ar darbuotojams darbas teikia pasitenkinimo.
- Padėti darbuotojams suprasti, kad kiekvieno iš jų darbas yra labai svarbus, pvz., pabrėžti jų darbo svarbą platesniame kontekste, parodyti, kaip jie savo darbu prisideda prie galutinio produkto ar paslaugos.
- Iš anksto planuoti ir informuoti darbuotojus apie pamaininio darbo grafiką.
- Konsultuotis su darbuotojais sudarant pamaininio darbo grafikus, jei galima, pritaikyti juos pagal darbuotojų poreikius. Suteikti jiems galimybę patiems planuoti pamainas.
- Įvesti lanksčias darbo valandas ir sudaryti palankias sąlygas šeimoms turintiems darbuotojams.

SOCIALINĖ ATMOSFERA

- Plėtoti ir įdiegti konflikto sprendimo priemones darbo vietoje.
- Rengti susitikimus su darbuotojais ir diskutuoti apie jiems kylančias problemas. Skatinti darbuotojus patiems rasti problemų šaltinius ir juos šalinti.
- Užtikrinti, kad grupės ar komandos būtų tinkamai sudarytos.
- Rengti mokymus, kaip spręsti tarpasmeninius konfliktus. Ypač užtikrinti, kad vadovai yra tinkamai apmokyti ir turi įgūdžių vadovauti žmonėms.
- Skatinti tarpusavio pagarbos kultūrą.
- Užtikrinti, kad itin pažeidžiami darbuotojai (kaip, pavyzdžiui, jauni darbuotojai) yra tinkamai ginami, pvz., juos globoja prižiūrėtojai.
- Plėtoti ir diegti kovos su priekabiavimu politiką.
- Darbo vietą planuoti taip, kad darbuotojai būtų apsaugoti nuo smurto (pvz., specialios užtvartos, stebėjimo sistema).
- Vengti, kad darbuotojai dirbtų vieni, be kolegų.
- Laikytis kovos su smurtu prieš personalą politikos ir aiškiai tai išdėstyti visuomenei (nurodant, kad smurtas nebus toleruojamas, ir kaip organizacija spręs smurto prieš personalą problemas).
- Turėti veiksmingą informavimo sistemą, kad būtų išplatinta informacija apie incidentus ir galimas smurto problemas.
- Apmokyti darbuotojus, kaip elgtis smurtinės situacijos atveju (kaip atpažinti smurtinę situaciją, paskleisti informaciją, gauti pagalbą, pranešti ir t. t.).

PARAMA

- Mokyti vadovus, kaip tinkamai atsiliepti apie pavaldinių darbą, kaip juos skatinti ir palaikyti.
- Rengti specialius apmokymus darbo vietoje naujiems darbuotojams, kuriuos vestų patyrę kolegos, kurie taip pat prižiūrėtų ką tik pradėjusius dirbti asmenis ir jiems patartų.
- Pranešti aiškiai ir atvirai personalui ir jų atstovams apie visus suplanuotus pokyčius (įskaitant atleidimus iš darbo). Bendrauti prieš, pokyčių metu ir po jų.
- Suteikti personalui galimybę diskutuoti ir daryti įtaką pokyčiams.
- Be darbo likusiems darbuotojams teikti specialius mokymus ir profesinius patarimus dėl jų būsimos karjeros.

PASTABOMS ▶

IV DALIS: PAVOJŲ IDENTIFIKAVIMAS IR PREVENCINIŲ PRIEMONIŲ PARINKIMAS – ATSKIROMS VEIKLOS RŪŠIMS IR DARBAMS

Anketa: Darbas biure

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atveju.

KLAUSIMAS	TAIP	NE
DARBO VIETOS APLINKA		
Ar tinkama grindų danga (nėra duobių ir kliūčių)?	☐	☒
Ar tinkamas mikroklimatas (temperatūra, saulės šviesa, drėgmė, oro judėjimas, pvz., pagal šalyje galiojančias normas, ekspertų ar personalo konsultacijas)?	☐	☒
Ar kambario dydis atitinka jame dirbančių darbuotojų skaičių (pvz., pagal šalyje galiojančias normas)?	☐	☒
Ar kambaryje yra natūralus apšvietimas?	☐	☒
Ar dirbant su video terminalu ant langų yra užuolaidos, žaliuzės, uždangos, kurios neleidžia (sumažina) šviesai kristi tiesiogiai ant ekrano?	☐	☒
Ar šviesos šaltiniai, langai ir durys, lakuoti baldai ar sienos gali sukelti atspindžius į kompiuterių ekranus?	☒	☐
Ar triukšmas trikdo dėmesį ir žodinį bendravimą?	☒	☐
Ar laidai ir kabeliai kliudo darbuotojams laisvai judėti arba sukelia pavojų užkliūti?	☒	☐
Ar darbuotojams yra pakankamai erdvės keisti darbo pozą?	☐	☒
Ar pastatas tinkamai valomas ir prižiūrimas?	☐	☒
Ar yra pirmosios pagalbos priemonės ir personalas apmokytas jomis naudotis?	☐	☒
Ar evakuacijos maršrutai ir atsarginiai išėjimai tinkamai paženklinėti ir yra laisvi?	☐	☒
VIDEO TERMINALAI IR PERSONALINIAI KOMPIUTERIAI		
Ar video terminaluose vaizdas yra aiškiai matomas, aiškios formos ir tinkamo dydžio bei su tinkama raiška?	☐	☒
Ar video terminalo vaizdas nevirpa (nėra neaiškių kontūrų ar virpėjimų)?	☐	☒
Ar ryškumas arba kontrastas tarp ženklų ir fono lengvai pritaikomas pagal naudotojo poreikius?	☐	☒
Ar galima keisti video terminalo padėtį pagal naudotojo poreikius (pasukti, pakreipti ir kt.) ir užfiksuoti reikiamoje padėtyje?	☐	☒
Ar bendras ir vietinis apšvietimas užtikrina patenkinamą apšvietimą ir kontrastą tarp ekrano ir aplinkos fono?	☐	☒
Ar nuotolis nuo akių iki ekrano yra 50–80 cm?	☐	☒
Ar ekrane nėra atspindžių, kurie gali trukdyti vaizdo matomumui?	☐	☒
Ar klaviatūra yra atskirta nuo monitoriaus, o liemens, rankų ir plaštakų padėtis yra patogi?	☐	☒
Ar erdvė prieš klaviatūrą ir pelę yra pakankama, kad naudotojo riešas būtų atremtas?	☐	☒
Ar klaviatūra ir pelė yra šalia viena kitos, ar jos yra viename lygyje?	☐	☒
Ar siekiant išvengti atspindžių, klaviatūros paviršius yra matinis?	☐	☒
Ar simboliai ant mygtukų lengvai skiriami, ar žmonės, būdami tinkamoje padėtyje, gali juos lengvai perskaityti?	☐	☒

KLAUSIMAS

DARBO VIETOS ĮRENGIMAS

	TAIP	NE
Ar kėdė yra stabili ir užtikrina laisvus judesius bei patogią kūno padėtį?	☐	☒
Ar kėdės aukštis lengvai reguliuojamas?	☐	☒
Ar kėdės atlošo aukštis reguliuojamas?	☐	☒
Jei būtina, ar yra rankų atramos?	☐	☒
Jei būtina, ar yra kojų atramos?	☐	☒
Ar dažnai naudojamą įrangą ir kitus objektus darbo vietoje galima pasiekti nepasukant galvos ir liemens?	☐	☒
Ar stalo aukštis leidžia keisti kojų padėtį?	☐	☒
Ar popieriaus lapo laikiklis yra reguliuojamas, ar jį galima užfiksuoti naudotojui patogioje padėtyje?	☐	☒

PROGRAMINĖS ĮRANGOS ERGONOMIKA

	TAIP	NE
Ar programinė įranga atitinka užduoties reikalavimus?	☐	☒
Ar programinė įranga gali būti pritaikyta pradedančiojo lygiui?	☐	☒
Ar programinė įranga pateikta su pagalba gimtąja kalba?	☐	☒
Ar programinė įranga pateikia informaciją naudotojui pritaikyta forma?	☐	☒
Ar darbuotojas gauna pagalbą, kai atsiranda problemų su programine įranga?	☐	☒

DARBO ORGANIZAVIMAS

	TAIP	NE
Ar ilgai dirbant prie ekrano yra galimybė daryti pertraukas arba keisti darbo pobūdį?	☐	☒
Ar realiai darbo prie ekrano trukmė yra mažesnė negu 6 val. per dieną?	☐	☒
Ar darbuotojams duodamos įvairios užduotys?	☐	☒
Ar darbuotojai gali kontroliuoti savo atliekamų užduočių tvarką?	☐	☒
Ar darbuotojai jaučia papildomą spaudimą, kad pasiektų darbo tikslus ir jį laiku atliktų?	☒	☐
Ar darbdavys užtikrina pakankamą informavimą, mokymą ir konsultavimą prieš įrengiant, palaikant atitinkamame lygyje darbo vietas ar modernizuojant jas kompiuterine įranga?	☐	☒

PAVOJAI SVEIKATAI

	TAIP	NE
Ar kreipiamas dėmesys į darbuotojų skundus dėl regėjimo problemų?	☐	☒
Ar reguliariai tikrinamas darbuotojų regėjimas (kaip to reikalauja šalies norminiai aktai)?	☐	☒
Ar darbuotojas aprūpinamas tinkamais akiniais, jei okulisto patikrinimas parodo, kad darbuotojo naudojami akiniai ar kontaktiniai lęšiai netinka darbu su video terminalais?	☐	☒
Ar atliekamas ergonominis įvertinimas, jei darbuotojai skundžiasi jungiamojo audinio ir skeleto/raumenų skausmais (kaklo, nugaros, pečių, kojų)?	☐	☒

Anketa: Statyba

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

DARBO VIETOS APLINKA

- Reguliarus rizikos vertinimas
- Personalo konsultavimas apie atitinkamus darbo aplinkos pakeitimus
- Darbo aplinkos parametrų matavimas ir stebėseną
- Ekspertų dalyvavimas projektuojant (ar atnaujinant) darbo vietas

VIDEO TERMINALAI IR PERSONALINIAI KOMPIUTERIAI

- Užtikrinimas, kad kiekvieno tipo darbui būtų naudojama tinkama įranga
- Ergonominių aspektų įvertinimas projektuojant (ar atnaujinant) darbo vietas

DARBO VIETOS ĮRENGIMAS

- Reguliari įrangos techninė priežiūra
- Darbo zonos reorganizavimas (ergonominiu požiūriu)

ŽMOGAUS – MAŠINOS SĄVEIKA (PROGRAMINĖS ĮRANGOS ERGONOMIKA)

- Darbuotojų mokymas naudotis programine įranga
- Techninės pažangos rezultatų taikymas (programinės įrangos atnaujinimas ir jos galimybių didinimas)

DARBO ORGANIZAVIMAS

- Atitinkamų DSS instrukcijų darbuotojams parengimas
- Nuolatinis prevencinių priemonių efektyvumo vertinimas
- Darbuotojų konsultavimas apie sprendimus dėl darbo organizavimo
- Darbo valandų ir darbo grafiko įtakos sveikatai stebėseną

PAVOJUS SVEIKATAI

- Darbo vietos įrangos ergonominio funkcionalumo, ypač erdvės tarp stalo, monitoriaus ir kėdės, gerinimas
- Apšvietimo gerinimas, atspindžių ir blizgesio nuo video terminalų šalinimas
- Sistemine darbuotojų sveikatos stebėseną (ypač dėl regėjimo ir jungiamojo audinio ir skeleto/raumenų problemų)

PASTABOMS

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu ●

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

	TAIP	NE
Ar darbuotojai gali saugiai patekti į savo darbo vietą?	☐	☒
Ar statybvietė aptverta taip, kad į ją nepatektų pašaliniai asmenys?	☐	☒
Ar yra priemonės, apsaugančios pašalinius asmenis (tokios, kaip asmenys, prižiūrintys statybvietę)?	☐	☒
Ar judėjimo maršrutai yra laisvi ir gerai apšviesti?	☐	☒
Ar transporto priemonėse yra garsiniai signalai, kurie įsijungia judant atbuline eiga?	☐	☒
Ar statybos aikštelė yra tvarkinga ir gerai išplanuota?	☐	☒
Ar statybos aikštelė gerai apšviesta?	☐	☒
Ar yra įrengti atitinkami saugos ženklai (pvz., judėjimo maršrutų, įėjimo tik su leidimais ir kt.)?	☐	☒
Ar pakankami buitiniai patogumai (persirengimo kambariai, prausyklos ir kt.)?	☐	☒
Ar yra darbuotojų maitinimosi vieta (valgykla ir kt.)?	☐	☒
Ar yra pirmosios pagalbos priemonės, ar užtikrinta sveikatos priežiūra?	☐	☒
Ar darbuotojai buvo instruktuoti ir apmokyti saugaus darbo metodų?	☐	☒
Ar yra tinkamos sunkių krovinių kėlimo priemonės?	☐	☒
Ar pažymėta, kur yra elektros linijos (požeminės ir antžeminės)?	☐	☒
Ar yra darbo, kai elektros linijose yra įtampa, sistema?	☐	☒
Ar imtasi priemonių, kad elektros sistemos ir įrangą prižiūrėtų ir tikrintų kompetentingas asmuo?	☐	☒
Ar pastolius stato, keičia ir ardo kompetentingi asmenys?	☐	☒
Ar darbuotojai periodiškai tikrina pastolius?	☐	☒
Ar darbuotojai kilnojamosias kopėčias naudoja tik lengviems trumpalaikiams darbams ir kai nėra kito pasirinkimo?	☐	☒
Ar darbuotojai žino saugiausius kilnojamosių kopėčių pastatymo būdus?	☐	☒
Ar darbinis plotis ant pastolių visada yra didesnis už mažiausią leistiną (60 cm)?	☐	☒
Ar liftai ir keltuvai įrengti tinkamai, o jų patikrą atlieka kompetentingi asmenys?	☐	☒
Ar dirbantys aukštyje darbuotojai naudoja atitinkamus apsaugus ir saugos diržus?	☐	☒
Ar yra priemonės, apsaugančios darbuotojus ir objektus nuo kritimo?	☐	☒
Ar visi asmenys naudoja tinkamas asmenines apsaugos priemones (pvz., avalynė, šalmas)?	☐	☒
Ar naudojamos tinkamos apsauginės priemonės, apsaugančios arba sumažinančios dulkių (pvz., medžio, cemento, silicio) veikimą?	☐	☒

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu ●

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

Ar naudojamos tinkamos apsauginės priemonės, apsaugančios arba sumažinančios triukšmo ir vibracijos veikimą?

Ar saugiai prižiūrima darbo įranga ir mašinos?

Ar veikia mašinos saugos įtaisai (pvz., garso signalai, apsaugai)?

Ar naudojama apsauginė įranga, sumažinanti iškasų sugriuvimo riziką?

Ar tinkamai parengti transporto priemonių ir mašinų operatoriai?

Ar darbuotojai informaciją apie galimą riziką ir naudojamą prevencijos priemones gauna jiems suprantama kalba ir lygiu?

	TAIP	NE
Ar naudojamos tinkamos apsauginės priemonės, apsaugančios arba sumažinančios triukšmo ir vibracijos veikimą?	☐	☒
Ar saugiai prižiūrima darbo įranga ir mašinos?	☐	☒
Ar veikia mašinos saugos įtaisai (pvz., garso signalai, apsaugai)?	☐	☒
Ar naudojama apsauginė įranga, sumažinanti iškasų sugriuvimo riziką?	☐	☒
Ar tinkamai parengti transporto priemonių ir mašinų operatoriai?	☐	☒
Ar darbuotojai informaciją apie galimą riziką ir naudojamą prevencijos priemones gauna jiems suprantama kalba ir lygiu?	☐	☒

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

PROJEKTAVIMO STADIJA

- Užtikrinimas, kad projektuojant būtų sprendžiami saugos ir sveikatos klausimai
- Kritimo rizikos pašalinimas aprūpinant tinkamomis kopėčiomis, kurios bus naudojamos tinkamu nuolydžiu ir tinkamai apsaugotos nuo nevalingo pajudėjimo
- Patekimo ant stogų kelio projektavimas ir įrengimas
- Užtikrinimas, kad kiekvienas kėlimo įrenginys ir jo dalis, įskaitant sudedamąsias dalis, įtaisus, tvirtinimo ir atramos įtaisus, būtų tinkamai suprojektuotas ir pagamintas, tinkamai įrengtas ir naudojamas, nustatyta tvarka prižiūrimas, tikrinamas ir bandomas kompetentingo asmens, vadovaujantis šalies taisyklėmis ir valdomas atitinkamai apmokytų darbuotojų
- Pakankamas ir tinkamas kiekvienos darbo vietos, laiptinės ir kitų statybos aikštelės vietų, kur gali vaikščioti darbuotojai, apšvietimas
- Griovimo darbų planavimas ir jų atlikimas prižiūrint kompetentingam asmeniui
- Tinkamo statybinių atliekų šalinimo organizavimas
- Darbo su asbestu atsargumo priemonių taikymas statant, prižiūrint ar griaunant pastatus
- Pakankamas aprūpinimas sanitarinėmis ir valymo priemonėmis, maitinimosi vietos ir pastogių pasislėpti pertraukų metu, esant blogam orui, įrengimas

ORGANIZAVIMO STADIJA

- Jei reikia, darbo grafiko tobulinimas, siekiant sumažinti riziką
- Darbų, kuriuose taikomos panašios apsauginės priemonės, atlikimas vienu metu, kad šios priemonės būtų naudojamos kaip kolektyvinės
- Užtikrinimas, kad visi darbuotojai, įskaitant tuos, kurie nelabai gerai supranta kalbą, žinotų galimą riziką statybvietėje, naudojamas saugos priemones ir savo pareigas sveikatos ir saugos požiūriu
- Darbuotojų aprūpinimas būtinomis asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis (šalmi, pirštinės, kaukės, saugos batai)
- Pirmosios pagalbos priemonių užtikrinimas statybos aikštelėje

VYKDYMO STADIJA

- Statybos koordinatoriaus paskyrimas, kuris yra apmokytas saugos ir sveikatos klausimais
- Kasdieninė pastolių apžiūra prieš darbo pradžią
- Draudimas ardyti pastolius nebaigus visų darbų
- Užtikrinimas, kad darbo zonos ant pastolių plotis būtų ne mažesnis negu 60 cm
- Draudimas lipti pastoliais, tinkamų kopėčių naudojimas
- Užtikrinimas, kad kilnojamosios kopėčios būtų pastatomos tinkamu kampu, o jų viršutinė dalis būtų virš paviršiaus, ant kurio reikia lipti
- Užtikrinimas, kad kopėčių palaipos būtų padengtos neslidžia medžiaga ir ant jų nebūtų kliūčių
- Draudimas naudoti vienos dalies kopėčias, kai jų ilgis yra didesnis negu 6 m
- Užlipimas ir nulipimas kilnojamosiomis kopėčiomis tik atsikus veidu į jas ir laikantis abiem rankomis. Įrankių laikymas pagalbinėje liemenėje, kėlimo įrangos naudojimas medžiagoms kelti
- Draudimas ištiesti kūną į šoną dirbant ant kilnojamosių kopėčių
- Draudimas dirbti ant stogų, esant nepalankioms oro sąlygoms
- Apsaugų įrengimas, dirbant aukštyje, įskaitant ir stogo darbus
- Draudimas vaikščioti trapia medžiaga dengtais paviršiais
- Kasdieninė pagrindinio statybvietės elektros jungiklio, visų elektros kabelių, kuriais teka elektros srovė, ir įrenginių, kurie yra po statybos aikštele, virš jos ir joje, patikra. Draudimas pradėti darbus, kol kompetentingas asmuo neatliks šios patikros
- Nuodingų ir pavojingų produktų, sprogstamųjų medžiagų laikymo kontrolė ir tinkamas pavojaus ženklavimas
- Nuolatinis tvarkos palaikymas statybos aikštelėje
- Užtikrinimas, kad visi praėjimai būtų laisvi, o kopėčios neapkrautos

Anketa: Maisto produktų perdirbimas

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu ●

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

DARBO ĮRANGA

Ar naudojami aštrūs įrankiai (kirtikliai, peiliai, kirviai ir kt.)?

TAIP NE

Ar visos mašinos su apsaugais?

Ar darbas atliekamas prie konvejerio (įtraukimo, įsijovimo, nupjovimo ir kt. rizika)?

Ar darbuotojo rūbai gali patekti tarp judančių mašinos dalių, dėl ko darbuotojas gali būti sužeistas?

Ar naudojami krautuvas?

Ar darbuotojai dirba sąlytyje su karštomis arba šaldytomis medžiagomis ir/arba įranga?

Ar mašinos valomos ir apžiūrimos, kai jos prijungtos prie energijos šaltinių?

CHEMINIAI IR BIOLOGINIAI PAVOJAI

Ar šaldymui naudojamas amoniakas arba kiti chemikalai?

Ar yra būtinybė patekti į uždarus bakus, cisternas ir/arba rezervuarus (pvz., tikrinant, aptarnaujant ir kt.)?

Ar darbuotojai dirba tiesioginiame sąlytyje su žaliavomis ir/arba gyvulinės arba augalinės kilmės medžiagomis (biologiniai pavojai)?

SPROGIMAI

Ar darbo aplinkos ore yra dulkių arba jos nusėdusios ant paviršių (pvz., miltai)?

Ar darbo vietoje yra slėginių indų?

ORO KOKYBĖ

Ar darbuotojus veikia blogas kvapas/aromas?

Ar yra dirbančių ventiliatorių be sparnuotės gaubto?

Ar darbuotojų kvėpavimo organų apsaugai naudojamos tinkamos puskaukės?

RIZIKA SVEIKATAI

Ar darbuotojai dirba karštoje ir/arba šaltoje aplinkoje?

Ar darbuotojai kilnoja krovinius arba dirba varginančioje pozijoje?

Ar darbuotojai dirba monotoniškai arba pagreitinu tempu?

Ar darbuotojai dirba naktinėse pamainose?

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

DARBO ĮRANGA

- Reguliarios ir tinkamos darbuotojų priežiūros, darbo įrangos ir darbo vietų tikrinimo užtikrinimas
- Tinkamų apsaugų įrengimas ir užtikrinimas, kad specialiosios paskirties įranga (maišytuvai, pjaustymo mašinos ir kt.) būtų su apsaugais
- Tinkamų asmeninių apsauginių priemonių naudojimas
- Reguliarus tikslinis mokymas pagal specifinę šio sektoriaus riziką
- Darbuotojų mokymas tinkamai naudoti ir aptarnauti mašinas bei įrangą, leidimas dirbti su tokia įranga tik apmokytiems darbuotojams
- Užtikrinimas, kad darbuotojai specialiosios paskirties įrangą naudotų laikydamiesi saugos reikalavimų
- Reguliari įrangos priežiūra ir valymas
- Įrangos, keliančios pavojus, nustatymas
- Draudimas valyti ir prižiūrėti prie energijos šaltinio prijungtą mašiną

CHEMINIAI IR BIOLOGINIAI PAVOJAI

- Tinkamų asmeninių apsauginių priemonių naudojimas dirbant su chemikalais (pirštinės, apsauginiai akiniai, veido skydeliai, puskaukės)
- Tinkamo zonų, kuriose laikomi cheminiai preparatai, ženklavimo užtikrinimas, vadovaujantis vietinėmis darbo taisyklėmis, įskaitant medžiagų naudojimo, saugojimo zonų ir darbo įrangos instrukcijas
- Draudimas patekti į bakus, cisternas ir rezervuarus, jei šalia nėra kito asmens
- Darbuotojų supažindinimas su naudojamų chemikalų poveikiu, apsaugos nuo jo priemonėmis ir pirmosios pagalbos suteikimu
- Užtikrinimas, kad darbuotojų sveikata būtų tikrinama priklausomai nuo specialiųjų reikalavimų darbo vietoms (medicininis įvertinimas)

SPROGIMAI

- Šaldymo ir slėginės įrangos saugos įvertinimas, reguliarus mašinų ir įrangos tikrinimas
- Ypatingas dėmesys mašinų ir įrangos valymui dulkėtoje aplinkoje, kur yra sprogo rizika

ORO KOKYBĖ

- Jeigu darbo vietos oras yra užterštas, ventiliacinės sistemos įrengimas, tikrinimas ir priežiūra
- Šalia mašinos operatoriaus esančių ventiliatorių sparnuotųjų gaubtų įrengimas
- Darbo vietos oro kokybės stebėseną

RIZIKA SVEIKATAI

- Visų būtinų higienos normų laikymasis
- Reguliarus darbuotojų informavimas ir mokymas
- Reguliarus darbuotojų sveikatos tikrinimas
- „Saugos“ pertraukėlių ir tinkamo darbo ir poilsio grafiko sudarymas

Anketa: Medienos apdirbimas

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

DARBO ĮRANGA

	TAIP	NE
Ar visos mašinos su apsaugais?	☐	☒
Ar yra saugaus darbo metodų instrukcijos?	☐	☒
Ar darbuotojai apmokyti naudotis mašinomis?	☐	☒
Ar reguliariai tikrinama ir bandoma darbo įrenginiai?	☐	☒
Ar darbuotojai, dirbdami pjovimo staklėmis, stumdami trumpus arba siaurus trinkos gabalus, naudoja stūmiklius?	☐	☒
Ar darbuotojo rūbai gali patekti tarp judančių mašinos dalių, dėl ko darbuotojas gali būti sužeistas?	☒	☐

ELEKTROS PAVOJAI

Ar elektra varomos mašinos yra įžemintos?	☐	☒
Ar visi elektros laidai, kabeliai ir kištukai yra geros būklės?	☐	☒
Ar visi kištukiniai lizdai, sujungimai, jungikliai, jungtys yra uždengti?	☐	☒
Ar pavojų kelianti įranga įvertinta atsižvelgiant į darbo aplinką?	☐	☒

ORO KOKYBĖ

Ar yra automatiškai įsijungianti traukos sistema, kai pradeda dirbti medienos apdirbimo mašinos?	☐	☒
Ar reguliariai tikrinata traukos įrangą?	☐	☒
Ar valote ir pašalinate dulkes nuo lubų, pertvarų ir kabelių kanalų?	☐	☒
Ar vertinate dirbtuvių oro kokybę?	☐	☒
Ar purškimo kameroje dirbantys darbuotojai naudoja puskaukes?	☐	☒

CHEMIKALAI

Ar reguliariai mokomi visi darbuotojai, naudojančys pavojingus chemikalus?	☐	☒
Ar su chemikalais dirbantys darbuotojai naudoja asmenines apsaugines priemones (pirštines, apsauginius akinius ar veido skydelius, puskaukes)?	☐	☒
Ar chemikalus laikote atokiai nuo ugnies šaltinio?	☐	☒

TRIUKŠMAS IR VIBRACIJA

Ar vertinate triukšmo lygius darbo vietoje?	☐	☒
Ar darbuotojai, kuriuos veikia aukšto lygio triukšmas, naudoja klausos apsaugos priemones?	☐	☒
Ar išvengiate vibracijos, kuri iš mašinos gali būti perduodama į darbuotojo rankas per ruošinį?	☐	☒

RIZIKA SVEIKATAI

Ar organizuojate specialų personalo sveikatos tikrinimą?	☐	☒
Ar darbuotojai, kuriuos veikia aukšto lygio triukšmas, reguliariai siunčiami atlikti audiometrinius tyrimus?	☐	☒
Ar darbuotojai apmokyti teisingai kelti ir nešti sunkius krovinius?	☐	☒
Ar įrengdami darbo vietas, mėginate įvertinti specialius darbuotojų poreikius (ergonomika)?	☐	☒

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

DARBO ĮRANGA

- Užtikrinimas, kad operatorius ir mašina būtų aprūpinti saugos priemonėmis, atitinkančiomis atliekamų darbų pavojingumą
- Įrangos naudojimas pagal gamintojo pateiktą informaciją ir naudojimo instrukciją
- Reguliarus įrangos techninis tikrinimas
- Atitinkamų apsaugų įrengimas
- Darbuotojų mokymas valdyti ir prižiūrėti įrangą
- Medienos apdirbimo įrangos ir apsaugų priežiūros ir reguliaraus valymo užtikrinimas
- Leidimas su įranga dirbti ir ją prižiūrėti tik apmokytiems ir tam teisę turintiems darbuotojams

ELEKTRINIAI PAVOJAI

- Visų mašinų, įskaitant variklius ir rėmus, įžeminimas
- Reguliarus visų elektros įrengimų tikrinimas

ORO KOKYBĖ

- Nuolatinės vietinės ištraukiamosios ventiliacijos visose medienos apdirbimo mašinose ir nepriklausomos ištraukimo sistemos purškimo, dažymo ir gruntavimo darbo vietose, įrengimas
- Reguliarus dirbtuvių valymas
- Reguliarus ištraukiamosios ventiliacijos sistemos tikrinimas ir valymas, siekiant palaikyti jos didžiausią efektyvumą
- Draudimas suspaustu oru šalinti susikaupusias dulkes

CHEMIKALAI

- Tirpiklių pagrindu pagamintų gruntų ir klijų pakeitimas mažiau nuodingais gruntais ir klijais
- Automatinis gruntų ir klijų tiekimo sistemos naudojimas
- Darbuotojų mokymas saugiai dirbti su pavojingais chemikalais

TRIUKŠMAS IR VIBRACIJA

- Mašinų triukšmo lygio mažinimas įvairiomis priemonėmis (valdymas šaltinyje)
- Triukšmo lygio mažinimas izoliuojant, ekranuojant, nukreipiant, sugeriant (sklidimo valdymas)
- Įrangos vibracijos izoliatorių ir slopinimo technologijų naudojimas
- Darbo su vibruojančiais įrankiais laiko ribojimas
- 10 – 15 minučių trukmės pertraukų darymas kas valandą dirbant su vibraciją skleidžiančia įranga

RIZIKA SVEIKATAI

- Reguliarus darbuotojų mokymas apie riziką darbe ir sveiką gyvenimo būdą
- Periodinis darbuotojų žinių apie darbo vietose atsirandančią riziką sveikatai tikrinimas
- Saugos pertraukų ir tinkamo darbo ir poilsio grafiko sudarymas

Anketa: Automobilių remontas

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

	TAIP	NE
Ar plokšti paviršiai (grindys, apžiūros duobė ir kt.) reguliariai valomi?	☐	☒
Ar darbuotojai įpareigoti valyti darbo vietą?	☐	☒
Ar plokšti paviršiai (grindys, apžiūros duobė serviso vietoje ir kt.) nudažyti dažais, atspariais naudojamoms medžiagoms (pvz., alyva, dyzeliniai riebalai, benzinas)?	☐	☒
Ar alyva (naudota ir šviežia) laikoma atitinkamose talpyklose?	☐	☒
Ar apžiūros duobės laiptai padaryti iš neslidžios medžiagos?	☐	☒
Ar darbuotojai dėvi neslystančius batus?	☐	☒
Ar platformų kraštuose yra apsauginiai turėklai?	☐	☒
Ar yra įspėjimas darbuotojams: „nelipti ant stabdžių bandymo stendo būgnų“?	☐	☒
Ar yra įspėjimas darbuotojams: „nelįsti po pakelta transporto priemonę“?	☐	☒
Ar baigus darbą apžiūros duobė saugiai uždengiama?	☐	☒
Ar, siekiant išvengti įkrito, apžiūros duobė yra tinkamai paženklinta ir aptverta turėklais?	☐	☒
Ar yra darbuotojų, dirbančių siaurose zonose?	☒	☐
Ar dirbant siaurose darbo zonose atpažįstami garsiniai ir kiti signalai (pvz., matavimo įrenginio)?	☐	☒
Ar yra nurodyta darbo įrankių vieta?	☐	☒
Ar paženklinti (pvz., ant grindų) automobilių įvažiavimo į aptarnavimo vietas keliai?	☐	☒
Ar yra automobilių įvažiavimo ir išvažiavimo iš apžiūros maršruto saugos instrukcijos?	☐	☒
Ar yra saugos priemonės, apsaugančios nuo traumų, atliekant kėbulo remonto darbus (pvz., suvirinimas, šlifavimas, dažymas)?	☐	☒
Ar parengtos surinkimo (pvz., kėbulo, variklio) darbų saugos taisyklės?	☐	☒
Ar parengtos darbų su degalų baku saugos taisyklės (pvz., remontas)?	☐	☒
Ar parengti saugos metodai ar priemonės išvengti automobilio dalių kritimo (pvz., kai automobilis yra pakeltas)?	☐	☒
Ar yra apsaugai, neleidžiantys darbuotojams prisiliesti prie besisukančių dalių (pvz., dinaminis ratų balansavimas)?	☐	☒
Ar yra priemonės apsaugančios darbuotojus nuo patekimo į besisukančias dalis (pvz., reguliuojant variklį)?	☐	☒
Ar yra galimybė užfiksuoti garažo vartus, kad jie netyčia neužsidarytų (pvz., dėl stipraus vėjo, automobiliui įvažiuojant ar išvažiuojant)?	☐	☒

KLAUSIMAS

	TAIP	NE
Ar yra organizacinės ir techninės priemonės, apsaugančios nuo gaisro ar karščio, pvz., kai automobilis yra dažų džiovimo kameroje?	☐	☒
Ar yra instrukcijos, kaip išvengti gaisro akumuliatorių sandėliavimo patalpoje?	☐	☒
Ar yra priemonės, apsaugančios nuo sprogdimo, kraunant akumuliatorius?	☐	☒
Ar yra priemonės, apsaugančios elektros įrangą nuo vandens?	☐	☒
Ar naudojami tinkamos apsauginės priemonės, siekiant išvengti ar sumažinti dulkių ar kitų smulkių dalelių veikimą (pvz., šlifuojant, suvirinant, dažant)?	☐	☒
Ar apžiūros duobėje yra pakankamas apšvietimas apžiūrėjimo užduotims atlikti?	☐	☒
Ar temperatūra aptarnavimo vietoje yra tinkama dirbti tiek žiemą, tiek vasarą?	☐	☒
Ar pakankama ventiliacija, kai reikia atlikti darbus apžiūros duobėje (pvz., suvirinimas, šlifavimas)?	☐	☒
Ar darbuotojai yra pakankamai apmokyti ir kvalifikuoti savo darbui atlikti?	☐	☒

PASTABOMS

Anketa: Žemės ūkis

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

- Plokščių paviršių, grindų apžiūros duobių ir kt. saugos užtikrinimas ir priežiūra, kad nebūtų slidūs; reguliarus darbo zonos valymas
- Kruopštus valymas po šlifavimo, dažymo ir kt.
- Plokštiems paviršiams tinkamų medžiagų naudojimas (nesugierančios skystičio medžiagos)
- Nustatytos procedūros laikymasis pilant alyvą iš statinės ir surenkant panaudotą alyvą į tam skirtą statinę; alyvos nuvalymas nuo grindų
- Apsauginių neslystančių batų avėjimas
- Apžiūros duobės laiptų padengimas neslidžia medžiaga
- Draudimas lipti ant stabdžių bandymo stendo būgnų. Draudimas stovėti šalia apžiūros maršrutų, kai yra bandomi stabdžiai
- Draudimas lįsti po pakeltais automobiliais
- Draudimas lipti į uždarytą apžiūros duobę aptarnavimo vietoje
- Apžiūros duobės aptarnavimo vietoje uždengimas baigus darbą
- Elektros, hidraulinių ir pneumatinių linijų įrengimas atokiai nuo pėsčiųjų praėjimo takų
- Nuolatinės darbo įrankių vietos, kuri naudojama darbo metu ir po darbo, nurodymas
- Automobilių judėjimo kelių ir pėsčiųjų takų ženklavimas (pvz., ant grindų)
- Kėlimo mechanizmo svirčių tinkamo valdymo ir sustatymo į pradinę padėtį užtikrinimas, kad tarp judančių dalių nepakliūtų rankos
- Užtikrinimas, kad visą darbą vykdytų gerai apmokytas personalas, laikydamasis visų saugos reikalavimų
- Tik rekomenduojamų saugių įrankių naudojimas dirbant su akumulatoriais
- Tinkamos ventiliacijos užtikrinimas siekiant išvengti įvairių garų ir skystųjų sprogių mišinių susidarymo. Draudimas rūkyti pavojingose zonose
- Visos elektros įrangos apsaugomos nuo drėgmės, purvo ir vandens
- Darbuotojų aprūpinimas būtinomis asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis (pirštinėmis, kaukėmis, saugos batais)
- Efektyvios ventiliacijos ir traukos sistemos naudojimas siekiant pašalinti pavojingus garus ar dūmus. Jei jos nėra visiškai efektyvios, atitinkamų asmeninių apsauginių priemonių naudojimas
- Pakankamo apžiūros duobės apšvietimo įrengimas
- Visų darbo zonų aprūpinimas šildymo/vėsinimo įrenginiais siekiant užtikrinti tinkamas darbo sąlygas
- Reguliarus sveikatos tikrinimas

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu ●

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

TAIP NE

MAŠINOS IR DARBO ĮRANGA

KLAUSIMAS	TAIP	NE
Ar darbuotojai yra apmokyti saugiai dirbti su naudojamomis mašinomis ir darbo įranga?	☐	☒
Ar visi mašinų ir darbo įrangos kardaninių velenų bei kiti apsaugai yra savo vietose ir geros būklės?	☐	☒
Ar dirbant po pakelta įranga, visada naudojamos dvi nepriklausomos priemonės jai paremti?	☐	☒
Ar yra ir naudojamos saugaus traktoriaus ratų pakeitimo priemonės?	☐	☒
Ar prie diskinių medžio pjovimo staklių yra skėstuvai ir saugos priemonės tokios, kaip stūmiklis ar stūmimo trinkelė?	☐	☒
Ar suvirinimo įranga aprūpinta visomis būtinomis saugos priemonėmis ir tinkamai prižiūrima?	☐	☒
Ar, dirbant su grandininiais pjūklais, naudojamos tinkamos asmeninės apsauginės priemonės (AAP) (pvz., apsauginės kelnės, batai, pirštinės, šalmas su skydeliu ir ausinėmis)?	☐	☒
Ar yra saugaus darbo taisyklės?	☐	☒
Ar reguliariai tikrinama darbo įranga?	☐	☒

TRANSPORTAS IR JUDANČIOS MAŠINOS

Ar transporto priemonių, krautuvų su šakėmis arba teleskopinių krautuvų operatoriai yra formaliai apmokyti ir atestuoti saugos klausimais darbu su mašinomis, kurias jie naudoja?	☐	☒
Ar krautuvus su šakėmis, teleskopinius krautuvus ir jų priedus reguliariai tikrina kompetentinga įstaiga?	☐	☒
Ar ūkio kiemas parengtas saugiam transporto priemonių judėjimui?	☐	☒
Ar traktorių darbiniai stabdžiai ir rankiniai stabdžiai reguliariai prižiūrimi ir tikrinami?	☐	☒
Ar priekabų stabdžiai veikia efektyviai ir gali būti valdomi iš traktorininko darbo vietos?	☐	☒
Ar reguliariai tikrinamas sukabinimo įtaisų žiedų ir kėlimo kablių įtaisų susidėvėjimas?	☐	☒
Ar yra saugos diržai ir ar jie būna prisegti kai yra mašinos apvirtimo galimybė?	☐	☒
Ar traktoriuose yra apsauginis strypas ar saugi kabina?	☐	☒
Ar tikrinama senų kabinų ar apsauginių strypų korozija ir stiprumas?	☐	☒
Ar veikia priekiniai žibintai, rodikliai, stabdžių ir galiniai žibintai?	☐	☒
Ar visų savaeigių mašinų šoniniai veidrodžiai yra savo vietose, prižiūrimi ir valomi?	☐	☒
Ar yra saugos sistema darbu arti antžeminių elektros linijų?	☐	☒

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu ●

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

AUKŠTIS

	TAIP	NE
Ar yra darbo aukštyje (pastatai, mašinos, įranga, rezervuarai ir kt.) saugos sistema?	☐	☒
Ar visos kopėčios yra patikimos, tinkamos sunkioms darbo sąlygoms ir saugiai laikomos, kai nenaudojamos?	☐	☒
Ar taikomos priemonės užtikrinti kopėčių stabilumą, kai jos naudojamos dirbant aukštyje?	☐	☒
Ar svarstėte saugesnes alternatyvas kopėčioms, kad būtų galima užlipti į reikiamą aukštį?	☐	☒
Ar saugiai išdėstytos, pastatytos ir neperkrautos ryšulių stirtos?	☐	☒

PESTICIDAI

Ar visi pesticidai tinkamai laikomi?	☐	☒
Ar reguliariai mokomi visi darbuotojai dirbantys su pesticidais?	☐	☒
Ar buvo įvertinta pesticidų rizika darbuotojų ir kitų asmenų sveikatai ir imtasi apsaugos priemonių?	☐	☒
Ar dirbant su pesticidais naudojamos tinkamos asmeninės apsauginės priemonės?	☐	☒
Ar pesticidai naudojami taip, kad nekeltų pavojaus aplinkai?	☐	☒

VAIKAI

Ar vaikai apsaugoti nuo patekimo į pavojingas vietas (darbo zonos, transporto priemonių judėjimo maršrutai, aukštis, skysčių saugyklos, pavojingi gyvuliai ir kt.)?	☐	☒
Ar rizika, kad vaikai sukels gaisrą, yra minimali?	☐	☒
Ar vaikai įspėti apie pavojus?	☐	☒
Ar laikomasi jaunų asmenų įdarbinimo reikalavimų?	☐	☒

GYVULIAI

Ar įrengti tinkami pavojingų gyvulių (pvz., jaučių, kiaulių, arklių, šunų ir kt.) laikymo aptvarai?	☐	☒
Ar palaikoma gera aptvarų būklė, ar aptvarai apsaugo nuo patekties pas gyvulius?	☐	☒
Ar dirbant su gyvuliais naudojamos tinkamos jų priežiūros ir valdymo priemonės?	☐	☒
Ar yra tinkamos ir geros būklės gyvulių gabenimo priemonės?	☐	☒

BIOLOGINIAI PAVOJAI

Ar jūsų ūkyje yra pavojingų biologinių medžiagų šaltinių (augalų, gyvulių ir gyvulinės kilmės medžiagų, organinių dulkių, atliekų ir kt.)?	☒	☐
Ar valdoma arba mažinama sąlyčio su pavojingomis biologinėmis medžiagomis rizika?	☐	☒
Ar yra saugaus darbo su pavojingomis biologinėmis medžiagomis sistema?	☐	☒

KLAUSIMAS

SKYSČIŲ SAUGYKLOS

	TAIP	NE
Ar saugyklos zona tinkamai aptverta, ar tvora yra geros būklės?	☐	☒
Ar požeminės saugyklos ir cisternos uždengtos tinkamais ir geros būklės dangčiais?	☐	☒
Ar ant pakrovimo platformų įrengtos tinkamos užtvartos?	☐	☒
Ar yra įrengti ir geros būklės įspėjamieji ženklai?	☐	☒

BIRIOS MEDŽIAGOS

Ar yra saugaus darbo su biriomis medžiagomis (grūdais, trąšomis, smėliu ir kt.) sistema?	☐	☒
Ar yra apsauga nuo patekties į grūdų saugyklas?	☐	☒

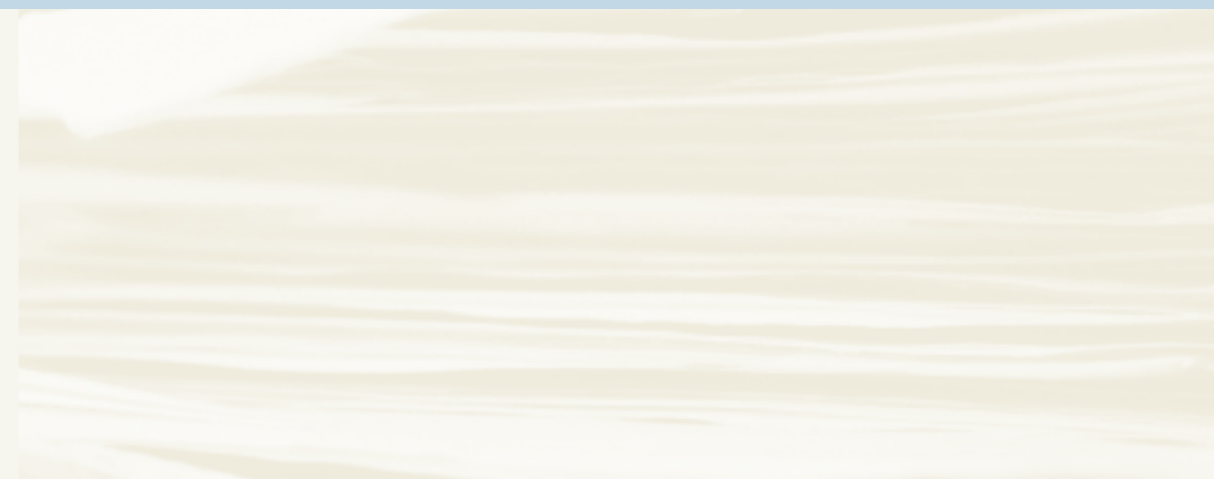
BIODUJOS

Ar jūsų ūkyje yra tokių vietų, kur gali susidaryti ir kauptis biodujos (sрутų saugyklos, uždaros laikymo vietos, skirtos gyvuliams, atliekoms, uždari šuliniai ir kt.)?	☒	☐
Ar yra apsauga nuo patekties į tokias vietas?	☐	☒
Ar yra priešgaisrinės saugos priemonės?	☐	☒
Ar yra saugaus darbo šiose pavojingose vietose sistema?	☐	☒

ORO SĄLYGOS

Ar darbuotojai apsaugoti nuo aukštos temperatūros, tiesioginės saulės spindulių, žemos temperatūros, lietaus ir stipraus vėjo?	☐	☒
--	-----------------------	----------------------------------

PASTABOMS ▶

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

VISI PAVOJAI

- Darbuotojų informavimo, instruktavimo ir mokymo užtikrinimas

MAŠINOS IR DARBO ĮRANGA

- Užtikrinimas, kad mašinos ir darbo įrangą valdytų apmokyti ir įgalioti operatoriai
- Užtikrinimas, kad visi mašinų ir darbo įrangos kardaninių velenų apsaugai ir kiti apsaugai būtų savo vietose ir geros būklės
- Turimų ir lengvai prieinamų stovų, trinkų, hidraulinių domkratų naudojimas paremti pakeltą įrangą
- Specialaus ratų keltuvo, krautuvo su šakėmis arba krautuvo naudojimas pakelti didelius užpakalinius traktoriaus ratus
- Užtikrinimas, kad diskinėse medžio pjovimo staklėse būtų įrengtas tinkamas skėstuvas ir būtų naudojamas stūmiklis ar stūmimo trinkelė
- Geros suvirinimo įrangos būklės palaikymas ir akių apsaugos naudojimas
- Tinkamų AAP naudojimas dirbant grandininis pjūklų
- Reguliarus mašinų ir darbo įrangos tikrinimas ir bandymas

TRANSPORTAS IR JUDANČIOS MAŠINOS

- Užtikrinimas, kad transporto priemonės, krautuvas su šakėmis arba teleskopinius krautuvas valdytų apmokyti, atestuoti ir įgalioti darbuotojai
- Vienos krypties transporto sistemos ir specialių transporto priemonių (tokių, kaip sunkvežimiai) apsisukimo vietų įrengimas ūkio kieme, transporto priemonių ir pėsčiųjų eismo atskyrimas
- Darbinių stabdžių priežiūra, rankinių stabdžių ir priekabų stabdžių priežiūra ir reguliavimas pagal gamintojo rekomendacijas
- Reguliarus sukabinimo įtaisų žiedų ir kėlimo kablių įtaisų susidėvėjimo tikrinimas ir susidėvėjusių pakeitimas
- Užtikrinimas, kad būtų įrengti saugos diržai ir jie prisegami, kai yra mašinos apvirtimo galimybė
- Saugių kabinų ar apsauginių strypų įrengimas ir reguliarus tikrinimas visuose traktoriuose
- Reguliarus visų kėlimo įrangos dalių tikrinimas
- Užtikrinimas, kad šoniniai ir galinio vaizdo veidrodžiai būtų savo vietose ir geros būklės
- Užtikrinimas, kad visuose traktoriuose ir prikabinamuose įrenginiuose būtų įrengti nesugadinti, tinkamai veikiantys žibintai ir rodikliai ir jie būtų nuolat valomi
- Saugos sistemos darbui arti antžeminių elektros linijų įrengimas
- Darbuotojų aprūpinimas žemėlapiams, kuriuose nurodytas ūkyje esančių antžeminių elektros linijų išdėstymas ir aukščiai

AUKŠTIS

- Jei galima, skirtingo aukščio zonų pašalinimas
- Tinkamas pavojingų vietų aptvėrimas ir geros aptvaro būklės palaikymas
- Įspėjamųjų ženklų atitinkamose vietose įrengimas
- Gerai prižiūrimų kopėčių naudojimas ir užtikrinimas, kad jos nejudėtų
- Saugus kopėčių laikymas ir užtikrinimas, kad prie jų neprieitų vaikai
- Kai yra šakinis krautuvas ar krautuvas, darbui aukštyje, naudojama tinkamai suprojektuotos pakeliamos platformos
- Mobilios kėlimo platformos, vyšnių rinkimo mašinos, bokštinių pastolių ar pan. naudojimas (vietoj darbo platformos niekada nenaudokite grūdų semtuvo ar bulvių konteinerio)
- Stirtų krovimas ir ardymas logine seka, siekiant užtikrinti jų stabilumą

PESTICIDAI

- Pesticidų atsisakymas
- Produktų, keliančių mažiausią riziką sveikatai, naudojimas
- Kruopštus purkštuvų valymas juos panaudojus, tai atliekant atokiai nuo šulinių, vaikų ir gyvulių
- Tinkamų asmeninių apsauginių priemonių naudojimas
- Pesticidų saugojimas tinkamuose sandėliuose, kurie yra apsaugoti nuo pašalinių asmenų patekimo ir paženklinėti aiškiai matomais įspėjamaisiais ženklais

VAIKAI

- Užtikrinimas, kad vaikai būtų atokiai nuo darbo zonų ir transporto priemonių judėjimo maršrutų
- Tinkamai aptvertos žaidimų zonos įrengimas
- Darbų sustabdymas, kai darbo zonoje pasirodo neprižiūrimi vaikai, ir vaikų išvedimas iš darbo zonos
- Įspėjamųjų ženklų pavojingose vietose įrengimas ir jų reikšmės išaiškinimas vaikams
- Aiškinimas vaikams apie pavojus, kurių jie turi saugotis, ir apie vietas, į kurias jiems negalima eiti
- Jaunų darbuotojų informavimo, instruktavimo ir mokymo užtikrinimas bei jų priežiūra

GYVULIAI

- Reguliarus gyvulių šėrimas
- Tinkamų aptvarų įrengimas ir jų geros būklės palaikymas
- Įspėjamųjų ženklų atitinkamose vietose įrengimas
- Aprūpinimas atitinkamomis gyvulių priežiūros ir valdymo priemonėmis bei jų tinkamo naudojimo užtikrinimas
- Aprūpinimas atitinkamomis gyvulių gabenimo priemonėmis ir šių priemonių geros būklės palaikymas

Anketa: Mažo masto paviršinė statyba

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

BIOLOGINIAI PAVOJAI

- Pavojingų biologinių medžiagų šaltinių pašalinimas
- Šių šaltinių laikymas atokiai nuo žmonių
- Tinkamas pavojingų zonų aptvėrimas ir aptvarų geros būklės palaikymas
- Įspėjamųjų ženklų atitinkamose vietose įrengimas
- Dezinfekcijos priemonių naudojimas
- Darbuotojų skiepijimas
- Aprūpinimas darbo higienos priemonėmis
- Tinkamų asmeninių apsauginių priemonių naudojimas
- Reguliarios sveikatos stebėsenos užtikrinimas

SKYSČIŲ SAUGYKLOS

- Tinkamas saugyklų zonų aptvėrimas ir aptvarų geros būklės palaikymas
- Požeminių saugyklų ir cisternų dangčių geros būklės palaikymas
- Platformų užtvarų geros būklės palaikymas
- Įspėjamųjų ženklų atitinkamose vietose įrengimas

BIRIOS MEDŽIAGOS

- Priemonių, apsaugančių nuo patekties į grūdų saugyklas, įrengimas
- Įspėjamųjų ženklų atitinkamose vietose įrengimas
- Šviesos ir garsinių signalų naudojimas pašalinamiems asmenims įspėti
- Užtikrinimas, kad pašaliniai asmenys būtų atokiai nuo darbo vietos

BIODUJOS

- Pavojingų biodujų šaltinių pašalinimas
- Uždegimo šaltinių apsauga arba pašalinimas
- Atitinkamos pavojingų zonų ventilacijos užtikrinimas
- Tinkamas pavojingų zonų aptvėrimas ir aptvarų geros būklės palaikymas
- Priešgaisrinės saugos priemonių užtikrinimas
- Įspėjamųjų ženklų įrengimas
- Draudimas pavojingose zonose dirbti pavieniui

ORO SĄLYGOS

- Darbų sustabdymas, esant pavojingoms oro sąlygoms
- Pavėsio įrengimas ir vandens tiekimo užtikrinimas, vietų sušilti ir išdžiūti įrengimas
- Lauke praleisto laiko ribojimas
- Tinkamų apsauginių drabužių naudojimas

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

TAIP – jei jūs pažymėjote nors vieną atsakymą laukelyje su ženklu ●

Prašome atkreipti dėmesį į tai, kad sąrašas, pateiktas žemiau, neapima visų galimų pavojų atvejų.

KLAUSIMAS

TAIP NE

NUOŠLIAUŽOS

Ar gali būti medžiagų, akmenų ir kt. nuošliaužų paviršinėse kasyklose?	●	○
Ar yra nepaženklintų ir nematomų duobių?	●	○
Ar yra neapsaugotų atodangų, duobių sienų ir iškasų?	●	○
Ar iškasos priekinė pusė, šoninė pusė ar terasa kasama taip, kad gali susidaryti nesutvirtinta iškyša ar apatinė išėma?	●	○
Ar vienu metu ant dviejų paviršinės kasyklos terasų rankomis kasami mineralai arba vykdomas krovimas?	●	○
Ar darbo metu gali staiga pakisti iškasos priekinės pusės būklė?	●	○
Ar transporto priemonių maršrutuose į darbo vietas yra pavojų, pvz., akmenų nuošliaužos?	●	○
Ar iškasos priekinės pusės ar šoninių sienų aukštis viršija 1,5 metro ir šie paviršiai tinkamai nesutvirtinti?	●	○

VANDUO

Ar kasimo vietoje yra su vandeniu susijusių pavojų?	●	○
Ar šalia iškasų yra vandens telkinių, neturinčių tiesioginio ryšio su vykdomais kasimo darbais?	●	○
Ar bent kartą per 6 mėnesius tikrinamas vandens lygis?	●	○
Ar yra galimybė, kad šalia esančios upės ar tvenkinio vanduo prasigrauš į kasyklą?	●	○
Ar paženklinėti evakuacijos maršrutai?	●	○
Ar užversti grioviai?	●	○
Ar kritulių kiekis per dieną gali būti didesnis už 36 valandų vandens siurblio našumą?	●	○
Ar įtekančio į kasyklą vandens kiekis didesnis už 24 valandų vandens siurblio našumą?	●	○

TRANSPORTAVIMO DARBAI

Ar darbuotojai vaikšto išilgai ir skersai štreko konvejerių?	●	○
Ar iškasos nuolydis didesnis kaip 4°?	●	○
Ar gali mašinos kaušas ar krovimo įtaisas judėti virš vairuotojo kabinos?	●	○
Ar gali darbuotojai patekti į transporto priemonių judėjimo maršrutą?	●	○

SPROGSTAMOSIOS MEDŽIAGOS IR SPROGDINIMAS

Ar jūs naudojate sprogstamąsias medžiagas?	●	○
Ar sandėliai, kuriuose laikomos sprogstamosios medžiagos, gali kelti pavojų kitiems kasyklos statiniams?	●	○
Ar apie sprogstamųjų medžiagų saugyklas esančiose zonose yra pavojų, kurie gali sukelti sproginimą?	●	○
Ar sprogdinimo metu būna užsikirtimų?	●	○

A Dalis: Ar darbo vietoje yra pavojus?

KLAUSIMAS

- Ar galima sprogstamąsias medžiagas įdėti į sprogdinamojo užtaiso kiaurymę?
- Ar yra įrankių, kurie gali sukelti kibirkštį, kai yra kraunamas sprogdinamasis užtaisas?
- Ar yra nenaudojamų sprogstamųjų medžiagų, kurios saugomos arti sprogdinimo zonos?
- Ar yra įspėjimo prieš sprogdinimą sistemos gedimų?
- Ar detonatoriai ir sprogstamosios medžiagos laikomi ir gabenami kartu?
- Ar zonoje, link kurios juda sprogdinimo metu susidariusios dulkės ir dujos, vyksta darbai?

	TAIP	NE
Ar galima sprogstamąsias medžiagas įdėti į sprogdinamojo užtaiso kiaurymę?	☒	☐
Ar yra įrankių, kurie gali sukelti kibirkštį, kai yra kraunamas sprogdinamasis užtaisas?	☒	☐
Ar yra nenaudojamų sprogstamųjų medžiagų, kurios saugomos arti sprogdinimo zonos?	☒	☐
Ar yra įspėjimo prieš sprogdinimą sistemos gedimų?	☒	☐
Ar detonatoriai ir sprogstamosios medžiagos laikomi ir gabenami kartu?	☒	☐
Ar zonoje, link kurios juda sprogdinimo metu susidariusios dulkės ir dujos, vyksta darbai?	☒	☐

B Dalis: Prevencinių priemonių, kurios gali būti panaudotos siekiant sumažinti riziką, pavyzdžiai

NUOŠLIAUŽOS

- Iškasų zonos, iškrovimo aikštelių, atliekų sąvartynų ar nestabilių kasimo teritorijų aptvėrimas
- Pavojingų vietų ženklavimas įspėjamaisiais ženklais
- Tinkamas skardžių ir šlaitų aukštis, atliekant kasimo darbus, priklausomai nuo geologinių sąlygų ir uolienos savybių
- Terasų sistemos taikymas vietoj stataus šlaito sienų
- Puraus grunto ir yrančios uolienos šlaitai turi būti tokio statumo (ne statesni kaip 45o), kad užtikrintų stabilumą
- Viršutinių ir apatinių pavojingų sienų briaunų apsauga ir ženklavimas
- Jokiomis aplinkybėmis iškasos priekinis pusė, šoninė pusė ar terasa negali būti kasama taip, kad susidarytų nesutvirtinta iškyša ar apatinė išėma?
- Sienų ir šoninių sienų apsauga naudojant apsauginius tinklus
- Priekinės pusės kasimas turi būti vykdomas iš saugios padėties
- Jei įmanoma, priekinio paviršiaus kasimas turi būti vykdomas iš viršaus į apačią
- Priekinio paviršiaus kasimo strėlė turi būti tinkamo ilgio ir konstrukcijos
- Nuolatinė iškasos priekinio paviršiaus būklės stebėseną
- Iškasto grunto laikymas tik nurodytose vietose toliau kaip 3 m nuo darbinės briaunos
- Jei susidaro kasamo priekinio paviršiaus didelė apatinė išėma, turi būti įrengtos tinkamos ir efektyvios atramos (pvz., tvirti mediniai ramsčiai), siekiant išvengti pakibusios medžiagos kritimo

VANDUO

- Nereikalingų vandens telkinių pašalinimas (jei galima)
- Parengtų saugos atramų laikymas šalia vandens šaltinių
- Reguliarus iškasos drenažo sistemos tikrinimas
- Evakuacijos iš darbo vietos, kai vanduo kelia pavojų, maršruto nustatymas (dispečerio pagalba),
- Jei yra galimybė, kasimo darbai turi būti organizuoti taip, kad vanduo nutekėtų savaime (pvz., į žemiau esančias apleistas iškasas)
- Įtekančio šlaitais vandens nukreipimas kanalais į surinkimo vietas gali būti efektyvi priemonė apsaugant iškasų šlaitų paviršių. Kur būtina, tokiose surinkimo vietose turi būti įrengti vandens siurbiai

TRANSPORTAVIMO DARBAI

- Saugių perėjimų darbuotojams virš konvejerių parinkimas ir įrengimas
- Saugos įtaisų, apsaugančių konvejerius nuo krentančių iškastų medžiagų, įrengimas
- Draudimas naudoti rankinius transportavimo vagonėlius iškasose, kurių šlaitų pasvirimo kampas didesnis kaip 4°
- Susisiekimo ir signalų priemonių tarp transportavimo brigados darbuotojų nustatymas
- Apibrėžimas, kokio tipo kabinose draudžiama būti darbuotojams, vykdant pakrovimą
- Užtvarų, apsaugančių nuo vagonėlių apvirtimo, pakrovimo platformose įrengimas
- Privalomas lynų ir lynų kelio mechanizmų tikrinimas prieš kiekvieną pamainą

SPROGSTAMOSIOS MEDŽIAGOS IR SPROGDINIMAS

- Nedegių, ugniai atsparių ir nekeliančių kibirkšties medžiagų naudojimas sprogstamųjų medžiagų saugyklų statyboje
- Kai sprogstamųjų medžiagų saugyklos pagamintos iš metalo, jos turi būti įžemintos
- Ventilacijos angų įrengimas apatinėje ir viršutinėje pastato dalyje, siekiant kontroliuoti drėgmę ir pernelyg didelį įkaitimą
- Atitinkamų įspėjamųjų ženklų įrengimas siekiant nurodyti saugyklų turinį
- Tinkamų saugos įrenginių, apsaugančių nuo pašalinių asmenų patekimo į vidų, įrengimas
- Užtikrinimas, kad detonatoriai nebūtų laikomi toje pačioje saugykloje kaip ir kitos sprogstamosios medžiagos, išskyrus atvejį, kai jie laikomi atskiroje kameroje
- Užtikrinimas, kad apie sprogstamųjų medžiagų saugyklas esančiose zonoje 10 m spinduliu nebūtų šiukšlių, krūmų, sausos žolės ir medžių
- Užtikrinimas, kad kitos degios medžiagos (pvz., benzinas, dyzelinas) nebūtų laikomos mažesnio kaip 20 m spindulio apie saugyklą zonoje
- Užtikrinimas, kad įėjimas į sprogdinimo zoną būtų uždraustas 30 minučių po sprogdinimo
- Tikrinimas, ar nėra užsikirtimų
- Jei įmanoma, sprogdinamųjų užtaisų kliūtims šalinti kiaurymių tikrinimas
- Sprogstamosios medžiagos jokiū būdu negali būti spraudžiamos į sprogdinamojo užtaiso kiaurymę įėga
- Sprogstamųjų medžiagų krovimas į sprogdinamojo užtaiso kiaurymę tik naudojant nekibirkščiuojančią įrangą, tokią, kaip bambuko lazdelė
- Smulkaus smėlio mažuose popieriniuose pakeliuose ar molio naudojimas kiaurymėms užtaisyti
- Baigus krovimą, kuo skubesnis nepanaudotų sprogstamųjų medžiagų patalpinimas saugioje vietoje

PASTABOMS ▶

Kur gauti daugiau informacijos

Kreipkitės į vietas darbuotojų saugos ir sveikatos institucijas ir Europos verslo informacijos centrus:

- Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija, Algirdo g. 19, LT-03607 Vilnius, <http://www.vdi.lt>
- Lietuvos smulkaus ir vidutinio verslo plėtros agentūra, Žalgirio g. 92, LT-09303 Vilnius, www.svv.lt
- Lietuvos pramonės prekybos ir amatų rūmai, J.Tumo-Vaižganto g. 9/1-63 a, LT-01108 Vilnius, <http://www.chambers.lt>
- Lietuvos verslo darbdavių konfederacija, Algirdo g. 3, LT-03219 Vilnius, <http://www.ldkonfederacija.lt/>
- Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija, J. Jasinskio 9-213, LT-01111, Vilnius, <http://www.lpsk.lt>
- Lietuvos žemės ūkio rūmai, K. Donelaičio g. 2, LT-44213 Kaunas, <http://www.zur.lt>

Europos verslo informacijos centrai:

- EIC Kaunas (LT 803), K.Donelaičio 8, LT-44213 Kaunas, <http://www.eic.lt>
- EIC Klaipėda (LT 804), Danės 17, LT-92117 Klaipėda, <http://www.klaipeda-eic.lt>
- EIC Vilnius (LT 802), Šv. Jono g. 3, LT-01123 Vilnius, <http://www.eic-vilnius.lt>